

GÜVENİLİR, AÇIK, GÜNCEL VERİ

TÜRKİYE RAPORU

Aylık Rapor

Rapor 49 | Kasım 2021 Vol. I

17.11.2021

Yayın Politikası

Raporda yer verilen veriler, ilişkili analizler, grafikler ve görseller abonelik sahibinin kullanımı için olup bireysel aboneliklerde üçüncü şahıslarla paylaşılamaz.

Kurumsal aboneliklerde rapor ilgili kurumun çalışanlarının kullanımına açık olup bu kişiler dışında paylaşımı yapılamaz.

Raporda yer verilen veriler, ilişkili analizler, grafikler ve görsellerin tüm hakları saklı olup İstanbul Ekonomi Araştırma ve Danışmanlık A. Ş.'nin izni olmaksızın hiçbir medya veya sosyal medya mecrasında paylaşılamaz.

Veri Hakkında

Bu raporda paylaşılan tüm veriler **3-6 Kasım 2021** tarihlerinde Türkiye genelinde **1510** kişi ile düzenlediğimiz anket çalışmasından elde edilmiştir.

İstanbul Ekonomi Araştırma Hakkında	04
Metodoloji	04
Editör Notu	05
Sürekli Takip: Partilerin Oy Oranları	06
Sürekli Takip: Siyasetçilerin Başarı Puanı	12
Sürekli Takip: Koronavirüs Endişe Seviyesi	15
Sizce Erken Seçim Olmalı Mı?	18
Tezkerede Ne Oy Kullanırdınız?	23
Büyükelçiler Krizi ve Kavala Meselesine Bakış	29
Üçüncü Doz Aşısı Olmayı Düşünüyor Musunuz?	40

İstanbul Ekonomi Araştırma Hakkında

İstanbul Ekonomi Araştırma, market araştırması, kamuoyu araştırması ve büyük veri analizi alanlarında hizmet vermektedir. Hızla değişen birey talep ve tercihlerini, farklı mecralardan en hızlı ve güvenilir şekilde ölçerek, uygulamada tam zamanında olmanızı sağlar.

İstanbul Ekonomi Araştırma 2016 yılında kurulmuştur. Konularında uzman ekonomist ve araştırmacılardan oluşan ekibimiz sizlere son teknoloji veri toplama tekniklerini kullanarak analizlerini sunmaktadır.

Müşteri portföyümüz içerisinde yurtiçi ve yurtdışından pek çok kamu ve özel sektör şirketi bulunmaktadır. Ek olarak özel sektör müşterilerimize pazar araştırması ve veri güdümlü danışmanlık hizmetleri sunmaktayız.

Metodoloji

Türkiye Raporu anketleri Bilgisayar Destekli Telefon Görüşmeleri (CATI) ile gerçekleştirilmektedir.

Yayımlanan araştırma sonuçları İstanbul Ekonomi Araştırma tarafından, her ay Türkiye çapında 12 ilde yaklaşık 1500 kişi ile gerçekleştirilen anket çalışmalarının sonuçlarıdır. Araştırmamızda yer verdiğimiz 12 il Türkiye'nin 12 İBBS bölgesini temsil etmektedir. Türkiye İBBS (İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması). Avrupa Birliği ülkelerinin kullandığı İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması içinde Türkiye için kullanılan sınıflandırmadır.

2003 yılında geliştirilen bu standart Avrupa Birliği tarafından denetlenmektedir. Türkiye geneli nüfusu temsil etmek için anket sonucu elde ettiğimiz ham veri Türkiye İBBS standardına uygun şekilde eğitim, yaş ve cinsiyet bilgileri kullanılarak ağırlıklandırılmaktadır.

Anket sonuçlarımız %95 güven aralığı ve +/- 2,5 hata payı ile istatistik olarak anlamlı neticeler sunmaktadır.

Değerli üyeler,

Türkiye Raporu'nun 49. sayısını sizlerle paylaşmaktan memnuniyet duyuyoruz. Kasım ayı ilk sayısında sizlere güncel konulara odaklanan bir rapor sunuyoruz. Türkiye'nin gündemi ne kadar hızlı değişse de gündemdeki birçok konu arasından kamu sağlığı, ordu, yargı, siyaset ve dış politikada Türkiye'yi ve tüm vatandaşları etkileyen gündem maddelerini seçtik.

Geçtiğimiz Ekim ayında ittifaklar başa baş görünüyordu. Bu ay farkın biraz açıldığını gördük. **Siyasi partilere desteğe bakıldığında** Millet İttifakı toplamda %43'e yükselirken Cumhur İttifakı %37,5'e geriliyor. HDP, DEVA, Saadet ve Gelecek ile birlikte **geniş muhalefete** bakarsak, iktidar-muhalefet dengesinin hala 40-60 olduğu görülüyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, **siyasi parti liderleri arasında** en başarılı bulunan lider olma pozisyonunu Meral Akşener'in önünde, 0,3 puan farkla koruyor. Öte yandan Ekim ayı ile kıyaslandığında liderlerin başarı puanlarında önemli bir değişiklik olmadı.

Dört ayda bir sorduğumuz erken seçim sorusunu bu ay tekrarladık. Haziran 2020'de ilk kez sorduğumuzda erken seçim talebi %33 seviyesindeydi. Her sorduğumuzda daha yüksek çıkan **erken seçim talebi Kasım 2021'de %60 seviyesine ulaştı.**

Geçtiğimiz ay Suriye ve Irak tezkeresinin 2 yıl daha uzatılması mecliste kabul edildi. Bu zaten beklenen bir sonuçtu ama CHP'nin ilk kez tezkereye olumsuz oy kullanması çok konuşuldu. İktidar kanadından "CHP'nin HDP yörüngesine girdiği" yorumları yapıldı. Türkiye genelinde katılımcılarımıza

eğer milletvekili olsalardı kendileri ne oy kullandırdı diye sorduk. Tezkereye %56'lık çoğunluk "hayır" derken, "evet" diyenlerin oranı %36'da kaldı.

Toplam %8 ise bu soruya "bilmiyorum" veya "çekimserim" yanıtını verdi. Bu %8'lik kesimi de tezkereyi onaylamayanlara eklersek, tezkereye hayır diyenler %60 seviyesini geçiyor.

Gündemi uzun süre meşgul eden bir başka konu da **10 Batılı ülkenin büyükelçilerinin Osman Kavala davası hakkında ortak açıklama yapması**ydı. Katılımcılarımıza bu konuya yaklaşımlarını sorduk. Az bir farkla, %39 çoğunluk Osman Kavala'nın serbest kalması gerektiğini düşünüyor. Osman Kavala'nın tutukluluğunun devam etmesini isteyenlerin oranı ise %35.

Katılımcılarımıza son olarak **Biontech aşısının 3. dozunu yaptırıp yaptırmayacaklarını sorduk.** Yaptıracağını söyleyenlerin oranı %56, zaten yaptırmış olanlar ise %9. Üçüncü doz Biontech aşısı yaptırmayı düşünmeyenler şimdilik %16 oranında bir azınlık grubu oluşturuyor. Üçüncü doz aşının yanısıra, **maalesef, hiç aşı yaptırmamış olanların oranını %13,5 olarak tespit ettik.** Buna ek olarak, %5 oranında da 2. doz aşısını henüz yaptırmamış olanlar var.

49. Türkiye Raporu'nu faydalı bulmanız dileğiyle, Kasım ayı ikinci raporunda tekrar görüşmek üzere.

Saygılarımla,

Can Selçuki

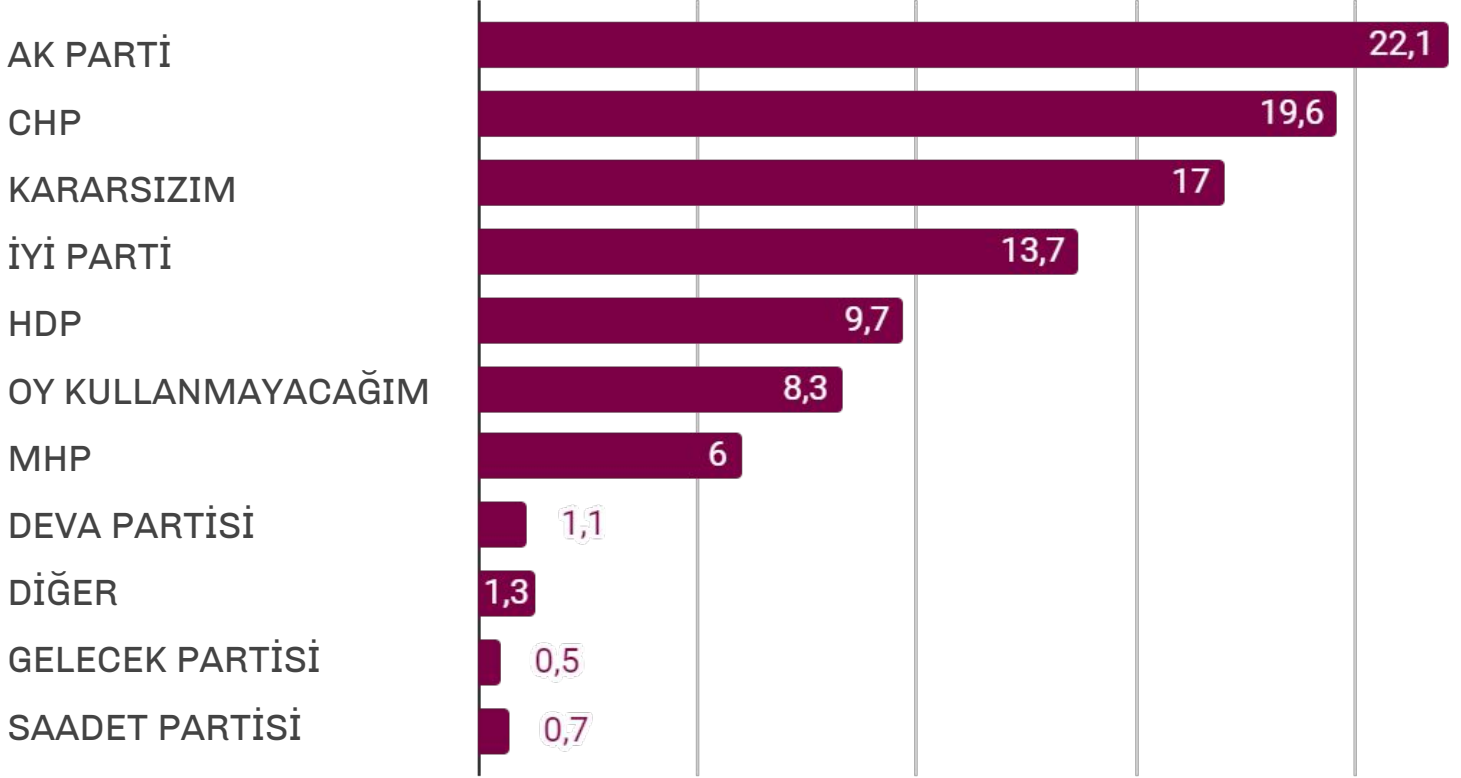
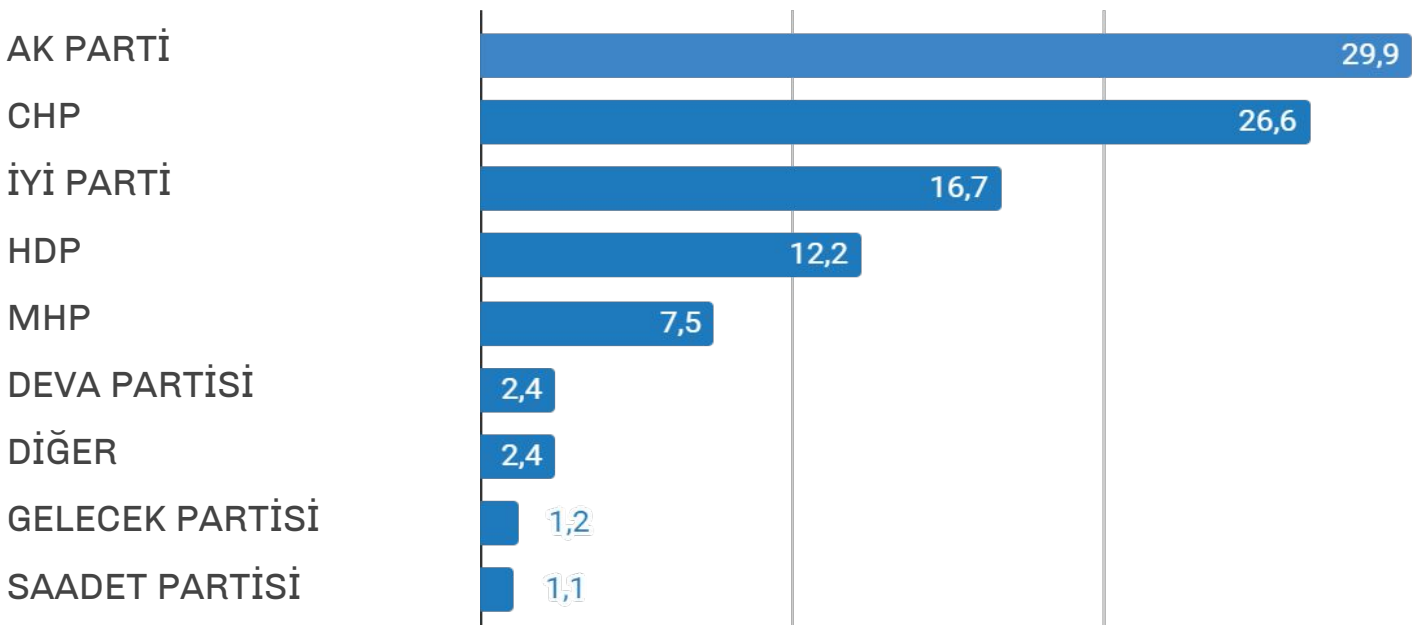
Türkiye Raporu Direktörü

SÜREKLİ TAKİP:
**SİYASİ PARTİLERİN
OY ORANLARI**

KASIM AYI SİYASİ SONUÇLARI

- Bir sonraki sayfa Kasım ayı siyasi sonuçlarını içermektedir.
- Sonuçlar hem **%17,0** seviyesinde olan kararsızlar dağıtılmadan hem de dağıtılarak sunulmuştur.
- Kararsızların dağıtılması partilerin oy oranlarına göre nispi olarak **YAPILMAMIŞTIR**.
- Kararsızlar, çoklu mütekabiliyet analizi kullanılarak, kararsız olduğunu ifade eden katılımcıların tüm diğer sorulara verdikleri cevaplar göz önüne alınarak, bu eğilimleri doğrultusunda dağıtılmıştır.
- Oy kullanmayacağını belirtenler partiler arasında eşit olarak dağıtılmıştır.

Bu Pazar genel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz? (%)**KARARSIZLAR DAĞITILMADAN****KARARSIZLAR DAĞITILDIĞINDA**

Türkiye Raporu'na üye değilseniz

www.turkiyeraporu.com/uyelik

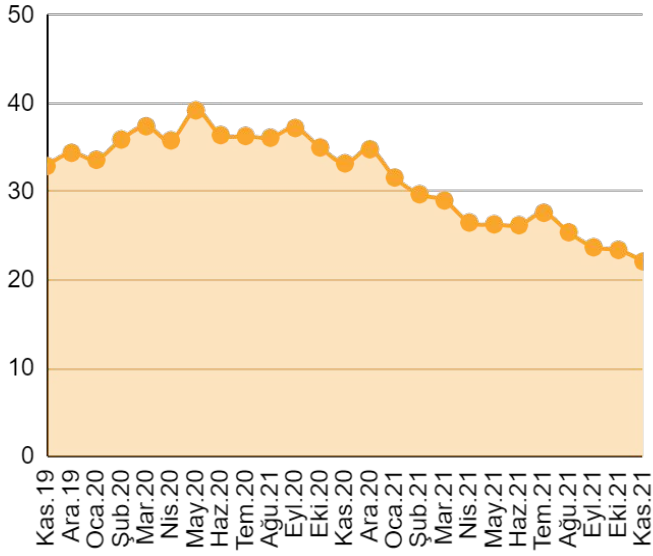
sayfasını ziyaret ederek ayda 10 TL'ye üye
olabilirsiniz.

Hem **verinin demokratikleşmesine** katkıda bulunun
hem de **her ay 2 kere** bu kapsamlı rapora sahip olup
Türkiye'nin nabzını tutun.

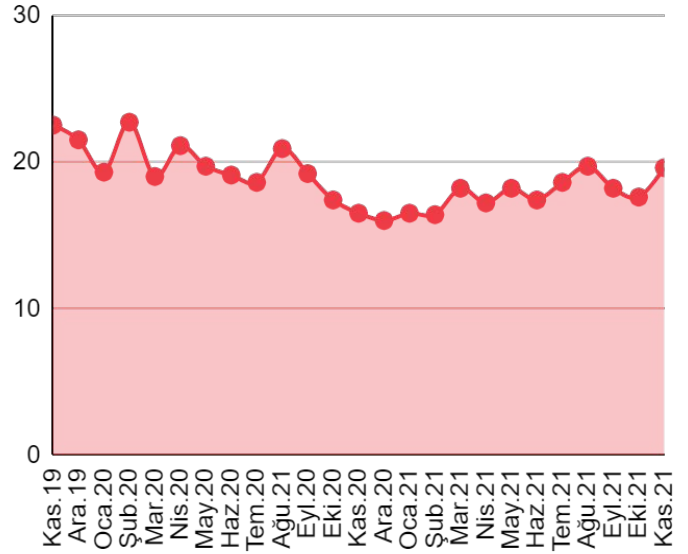
Takip için

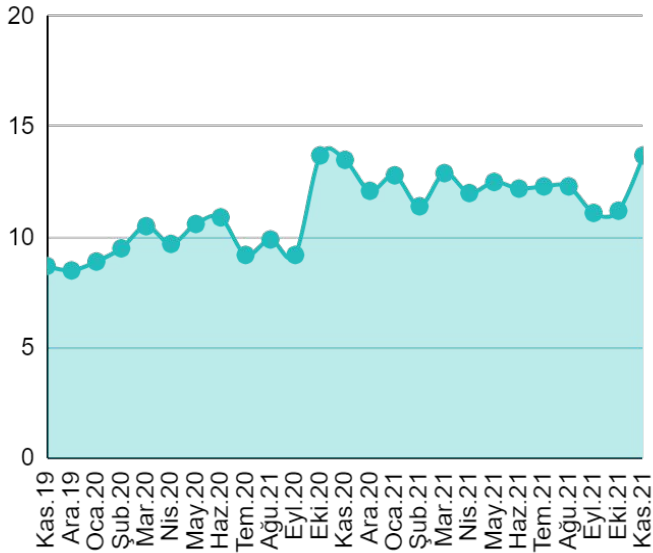
AK Parti

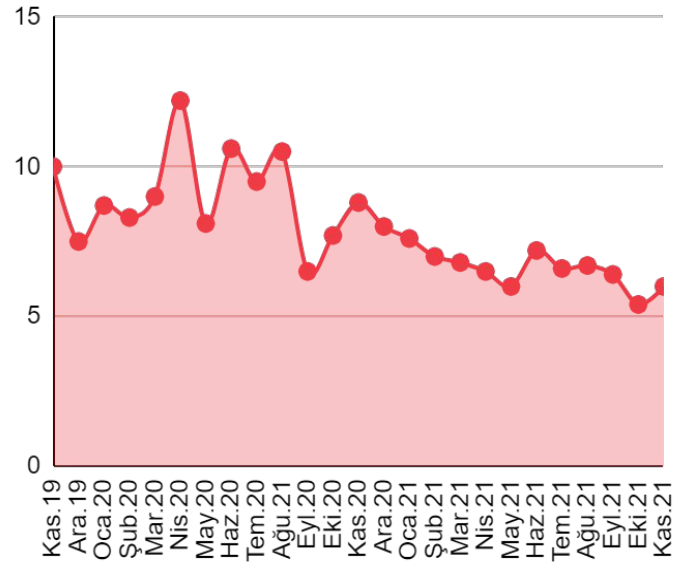
CHP

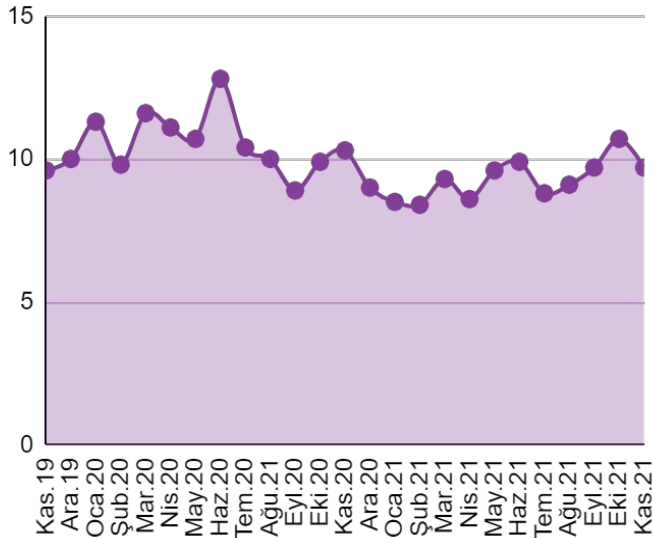
İYİ Parti

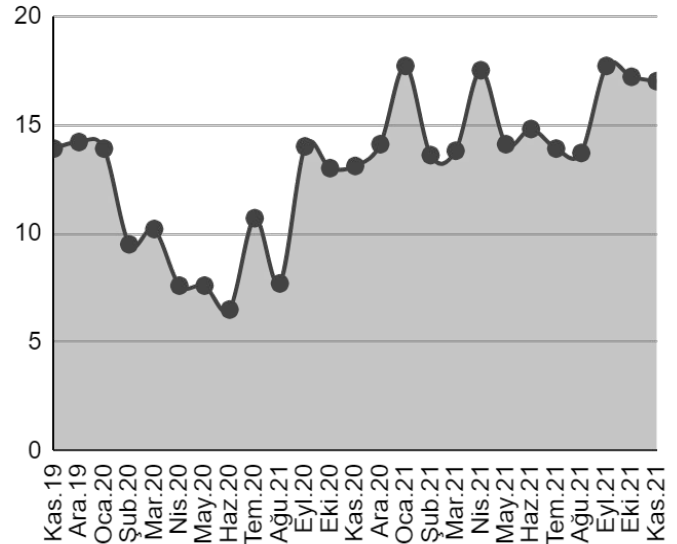
MHP

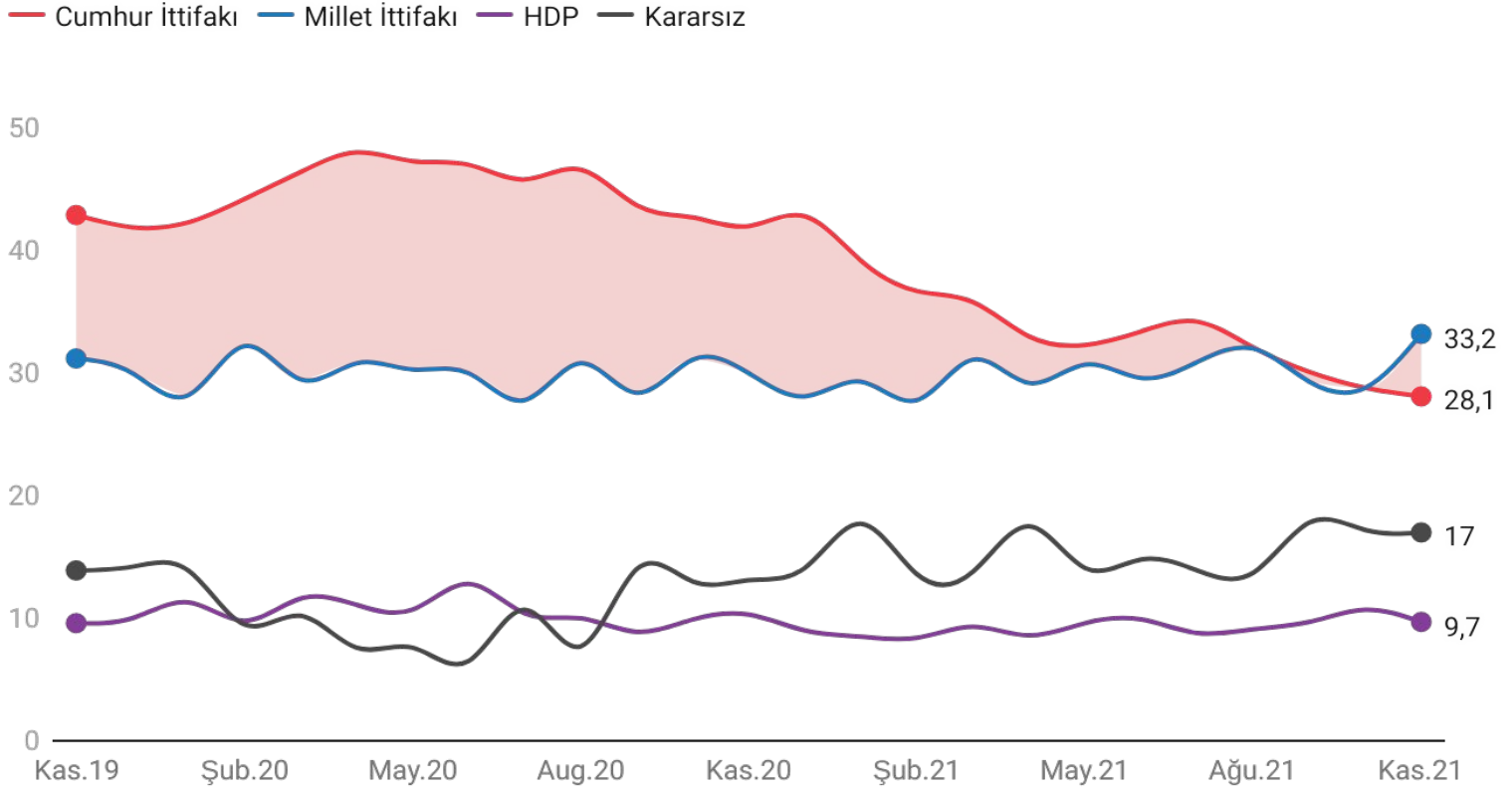
HDP

Kararsız

Bu Pazar genel seçim olsa hangi partiye oy verirsiniz? (%)

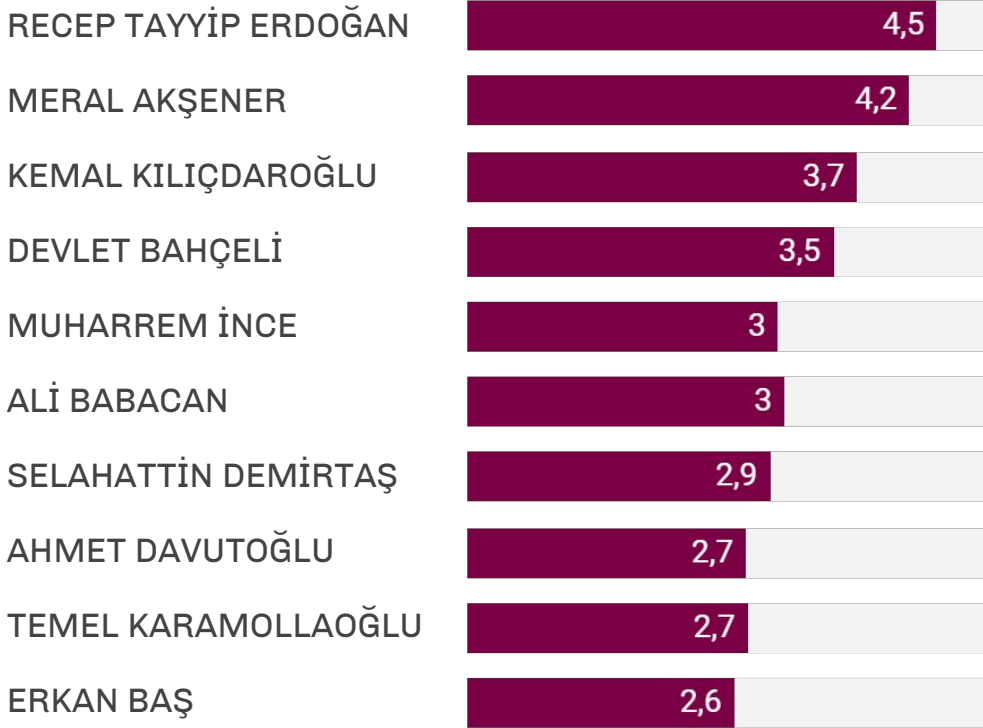
%	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP
AK Parti	58,0	2,5	0,0	0,0	3,4
CHP	6,0	72,9	3,2	4,7	6,8
HDP	0,5	1,7	90,6	0,0	0,0
İYİ Parti	5,5	11,3	0,0	86,9	11,7
MHP	0,9	0,7	0,0	0,0	57,8
DEVA	1,2	0,4	0,0	1,5	1,5
Diğer	0,6	1,2	0,0	1,1	2,9
Kararsız	21,0	7,0	6,2	5,2	6,9
Oy Kullanmayacağım	6,4	2,4	0,0	0,5	9,0

SÜREKLİ TAKİP:
SİYASETÇİLERİN
BAŞARI PUANI

Sayacağım siyasetçileri 1-10 arası ne kadar başarılı buluyorsunuz?

(1=Çok başarısız, 10=Çok başarılı)

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın başarı puanındaki düşüş devam ediyor

Katılımcılarımıza her ay sorduğumuz Siyasetçilerin Başarı Puanı sıralamasında toplumun parti genel başkanlarını ne kadar başarılı bulduğunu ölçmekteyiz.

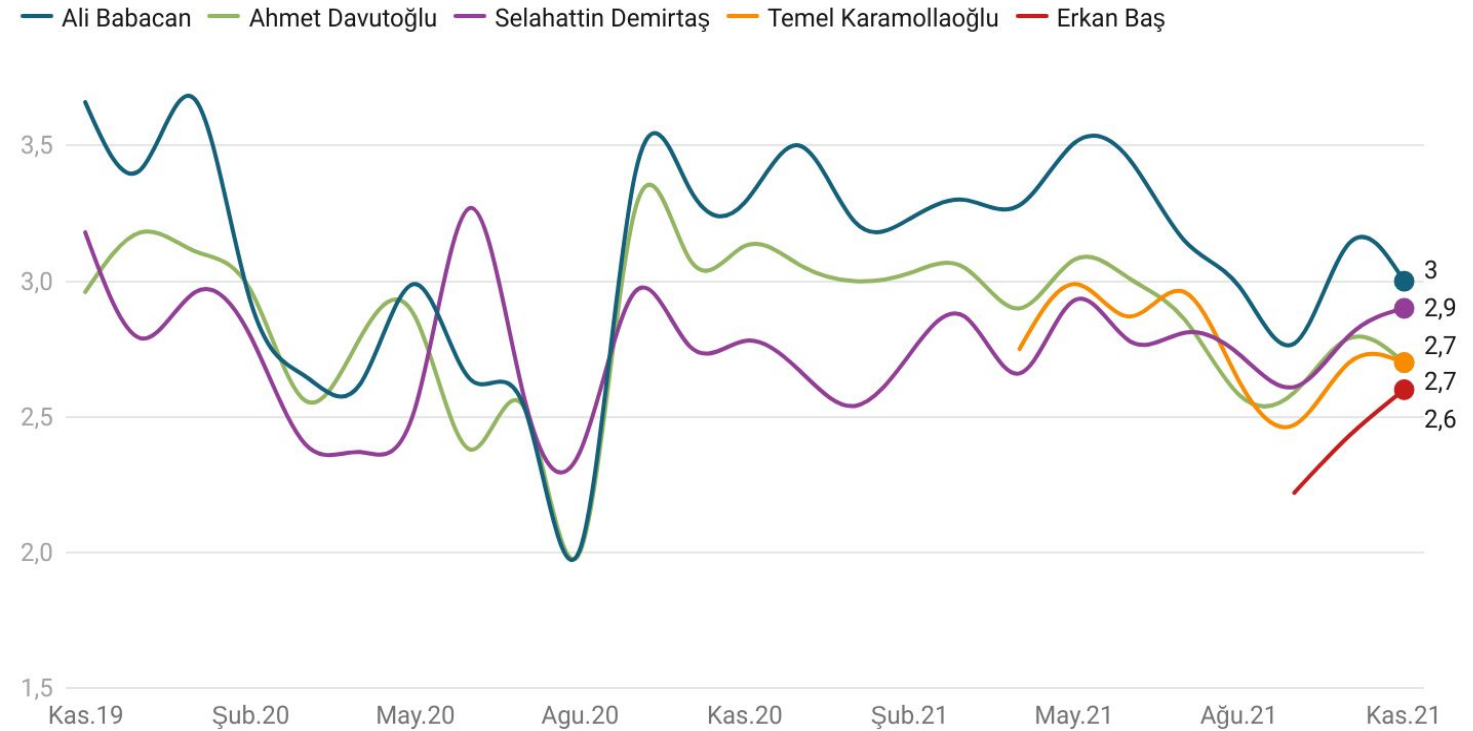
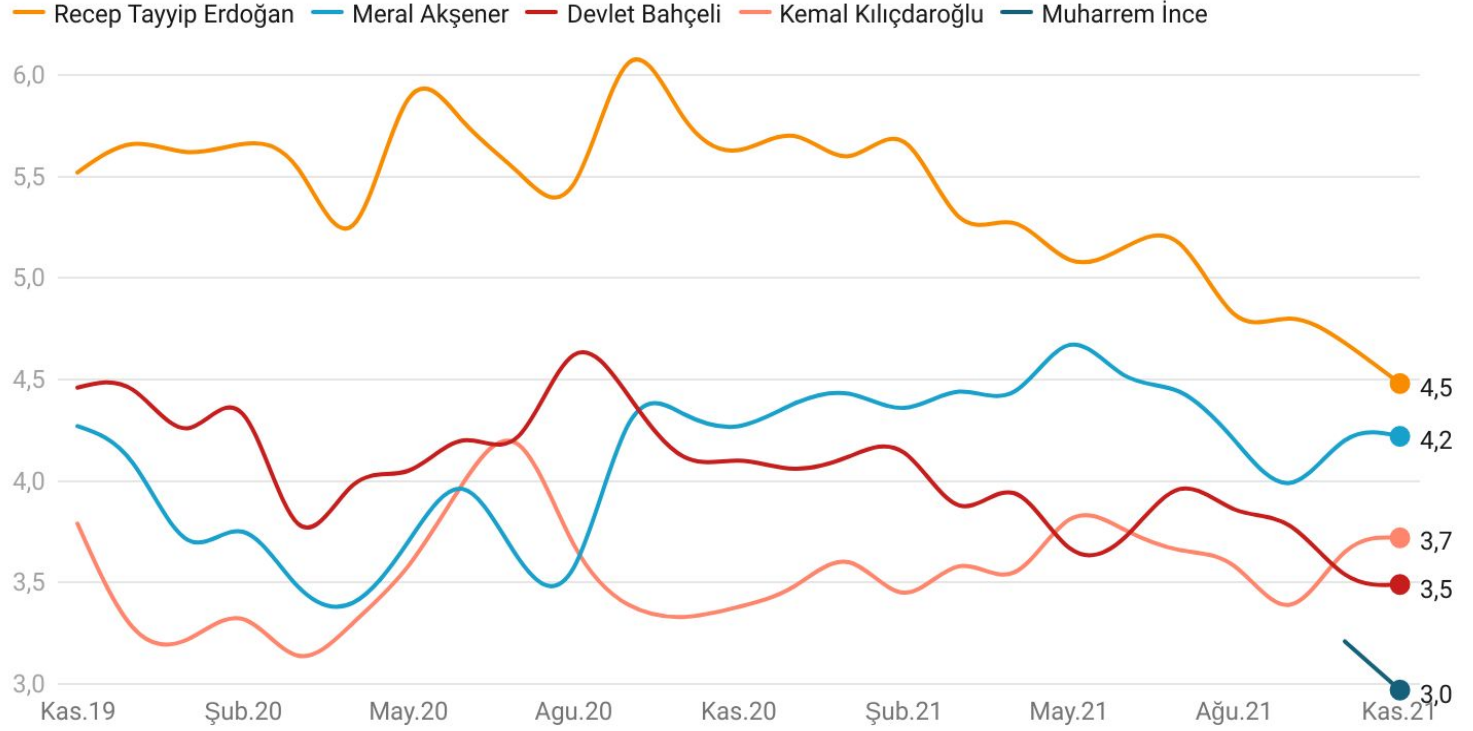
Kasım ayı Siyasetçilerin Başarı Puanı sıralamasından çıkan sonuçlara göre Cumhurbaşkanı Erdoğan 4,48 puan ile birinci sıradaki yerini korusa da Ekim ayına göre başarı puanında 0,2 puanlık bir düşüş görüldü. Meral Akşener, Ekim ayında olduğu gibi Kasım ayında da ikinci sırada konumlanırken 4,22 ile geçen ay elde ettiği başarı puanını korudu. Son olarak Kemal Kılıçdaroğlu 3,72 puan ile üçüncü sırada yer aldı.

Ekim ayında, Cumhur İttifakı liderlerinin başarı puanlarında bir düşüş saptanmıştı. Kasım ayı özelinde böyle bir inceleme yapıldığında, bu düşüş trendinin devam ettiği görülüyor. Bahsi geçtiği gibi Erdoğan'ın puanında 0,2 puanlık bir düşüş görülürken dördüncü sırada yer alan Bahçeli'nin puanında 0,05 puanlık bir düşüşten bahsetmek mümkün. Buna karşın muhalefet liderleri Meral Akşener ve Kemal Kılıçdaroğlu'nun başarı puanlarında az da olsa bir yükselme olduğu ve Ekim ayında görülen yükseliş trendini en azından korudukları tespit edildi.

Ali Babacan, Ekim ayında 3 puan seviyesinin üzerine çıkarak önemli bir yükseliş yakalamıştı. Kasım ayında ise 3 puan seviyesini korudu fakat başarı puanında bir düşüş görüldü ve Muharrem İnce ile beşincilik koltuğunu paylaştı.

Sayacağım siyasetçileri 1-10 arası ne kadar başarılı buluyorsunuz?

(1=Çok başarısız, 10=Çok başarılı)

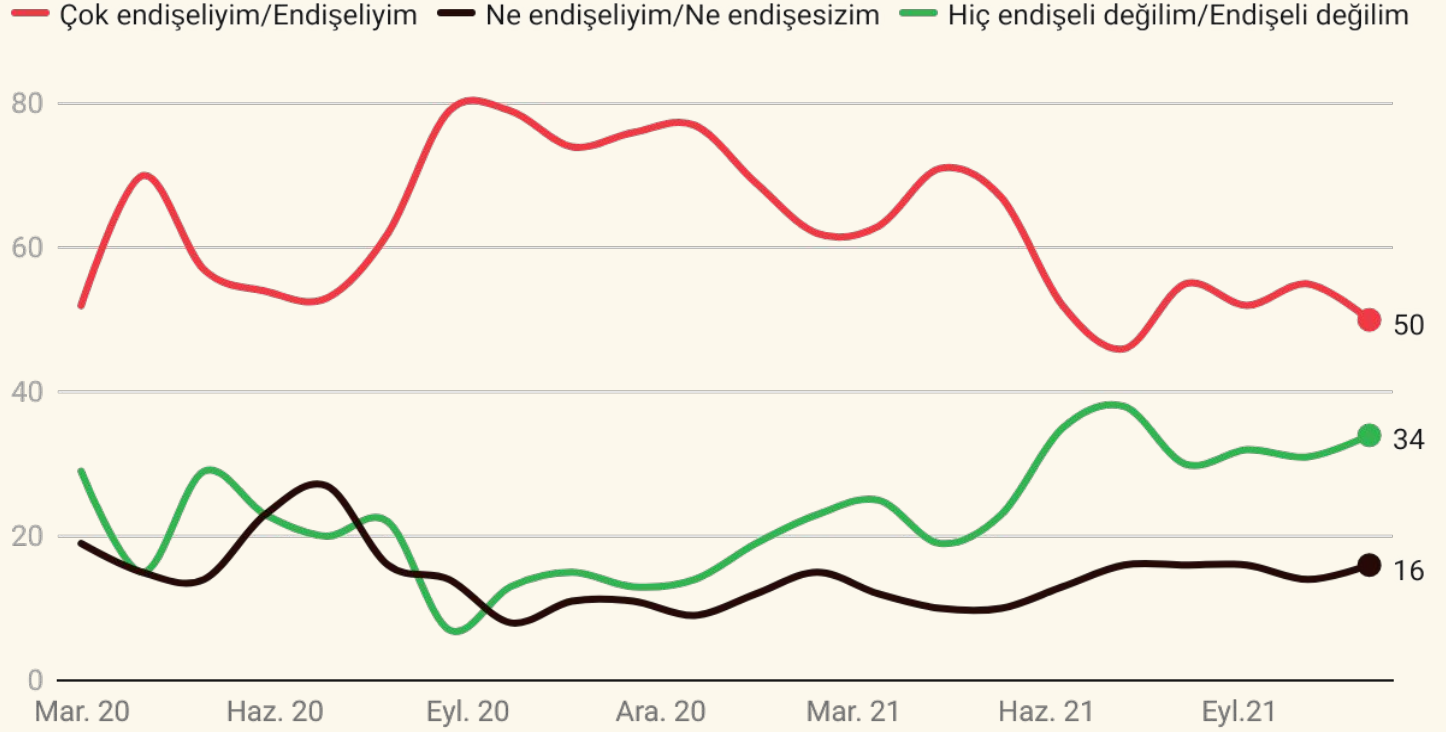

SÜREKLİ TAKİP:
**KORONAVİRÜS ENDİŞE
SEVİYESİ**

Koronavirüs konusunda ne kadar endişelisiniz? (%)

(1=Hiç endişeli değilim, 5=Çok endişeliyim)

Geçtiğimiz aya göre korona endişe seviyesi azalmış durumda.

Koronavirüs salgınının ülkemizde ilk görülmeye başlandığı Mart ayı ortasından beri toplumun Koronavirüs konusundaki endişe seviyesini ölçmekteyiz.

Salgının yayılma hızının geçmişte endişe seviyesini doğrudan etkilediğini gördük. Önümüzdeki dönemde aşılama hızına bağlı olarak vaka sayılarındaki değişimin endişe seviyesini etkilerini ölçecek ve sonuçları sizlerle Sürekli Takip başlığı altında paylaşmaya devam edeceğiz.

Geçtiğimiz ay katılımcılarımızın %55'i koronavirüs hakkında çok endişeli veya endişeli olduklarını belirtirken Kasım 2021'de bu oranın %50'ye düştüğünü gözlemledik.

Bunun dışında koronavirüs hakkında hiç endişeli değilim veya endişeli değilim yorumlarını yapanlar %3 artarak katılımcılarımızın %34'ünü oluşturdu.

Bu ay koronavirüs hakkında "Ne endişeliyim ne endişesizim" yorumu yapanlar ise katılımcılarımızın %16'sını oluşturuyor.

65 yaş ve üstü en endişeli grubu oluşturuyor.

Geçtiğimiz aylarda gerçekleştirdiğimiz araştırma sonuçlarında da ortaya koyduğumuz üzere katılımcılarımızın yaşları arttıkça endişe seviyelerinin de arttığı görülüyor. 18-24 yaş katılımcılar arasında Çok endişeliyim / Endişeliyim yanıtını verenlerin oranı %39 olurken, aynı oran 65+ katılımcılar için %69 olarak karşımıza çıkıyor.

Endişede eğitim yaş kadar belirleyici değil.

İlkokul ve öncesi eğitim seviyesiyle yüksekokul ve üzeri eğitim seviyelerindeki katılımcıların %54'ü koronavirüs hakkında çok endişeli veya endişeli olduklarını belirtiyorlar. Lise eğitim seviyesindeki katılımcıların koronavirüs özelinde en az endişe duyan grup olduğu da çıkan sonuçlar arasında.

CHP ve İYİ Parti seçmeni, en endişeli grup.

CHP seçmeninin %65'i ve İYİ Parti seçmeninin %64'ü koronavirüs konusunda endişeli veya çok endişeli olduğunu belirtiyor. Parti kırılımına göre Kasım 2021'in en az endişeli seçmen gruplarını AK Parti ve MHP seçmeni oluşturuyor.

Kadınlar daha endişeli

Endişeli olan katılımcılarımızın cinsiyet dağılımı neredeyse eşit olsa da "Çok endişeliyim" yanıtında ayrışıyor. Kadın katılımcıların %20'si ve erkek katılımcıların %16'sı çok endişeli olduklarını beyan ediyorlar.

(%)	1	2	3	4	5
18-24	25,9	18,8	16,7	27,1	11,5
25-34	16,5	16,9	20,3	26,3	20,0
35-44	20,2	19,0	20,6	25,1	15,1
45-54	10,1	22,0	14,4	34,1	19,4
55-64	16,3	12,3	7,9	43,8	19,7
65+	6,5	15,8	9,1	44,5	24,0

İlkokul ve öncesi	15,0	21,5	9,5	34,7	19,3
Ortaokul	11,6	17,4	15,8	37,0	18,2
Lise	20,6	16,6	18,5	26,6	17,7
Yüksekokul ve üzeri	13,2	15,4	18,2	36,6	16,7

AK Parti	18,0	21,3	15,7	27,7	17,3
CHP	10,1	9,4	15,0	40,1	25,3
HDP	20,4	17,9	11,9	28,4	21,5
İYİ Parti	15,3	9,8	10,6	44,5	19,7
MHP	10,7	22,2	20,6	31,9	14,6

Kadın	14,2	17,9	16,0	32,1	19,7
Erkek	18,5	17,7	15,2	32,4	16,2

**SİZCE ERKEN SEÇİM
OLMALI MI?**

Haziran 2020'den beri her dört ayda bir sorduğumuz "Erken seçim olmalı mı?" sorusunu Kasım 2021'de tekrarladık. Erken seçime "evet" diyenler Nisan 2021'den itibaren çoğunluğu oluşturuyorlar. Ancak, aynı tarihten beri erken seçim olacağı yönünde resmi bir açıklama olmadı. En son seçimlerin zamanında yapılacağı söylendiğinden beri yeni bir gelişme yok. Öte yandan, medyada düzenli olarak (gerek ekonomi, gerek dış politikada olsun) birtakım gelişmeler "erken seçim hazırlığı" diye yorumlanıyor.

Güncel gelişmelerin yanında tartışılan bir başka konu da Recep Tayyip Erdoğan'ın adaylığı ve bunun erken seçime bağlı olup olmadığı. Ancak, erken seçim ve adaylık konularından önce bir de seçim kanununun değişmesi gündemi var. Her ne kadar erken seçim isteyen çoğunluğun Kasım 2021'de farkı açtığını görsek de, tüm bunlara bakınca toplumun taleplerinin erken seçim konusunun yalnızca bir kısmını oluşturduğu ortada.

Haziran 2020'den beri düzenli olarak artan, özellikle de Kasım 2020'den itibaren yükselişi hızlanan erken seçim talebi, önümüzdeki aylarda da aynı şekilde artmaya devam ederse ne olacak?

Bugün itibari ile %60'a ulaşan erken seçim talebi, önümüzdeki 8 ayda %70'lere ulaşır mı, ulaşırsa bu durum kamuoyunda ne kadar hissedilir?

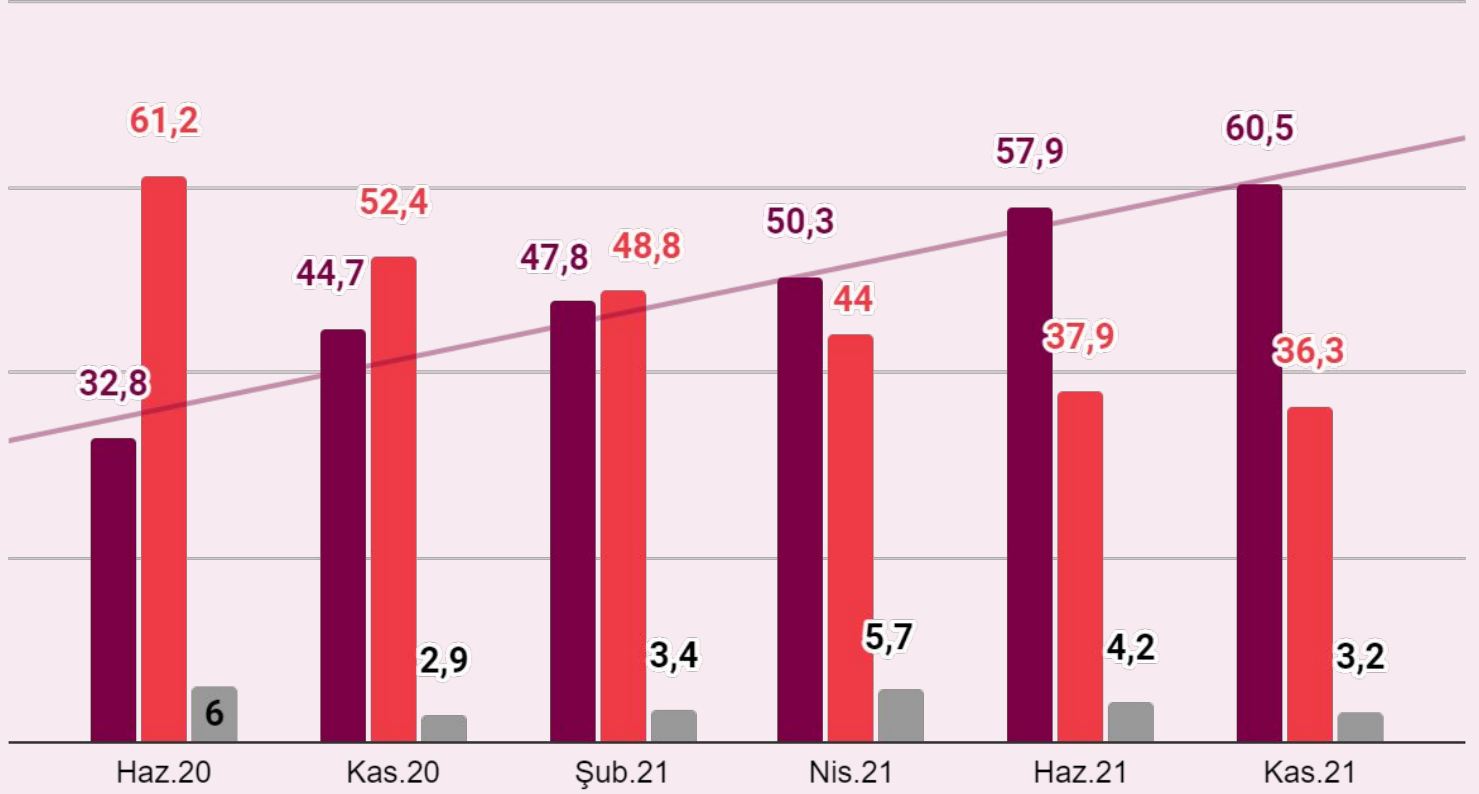
En önemlisi ise; erken seçim talebi çok yükselirse bu durum iktidarın meşruiyetini gölgeler mi?

Resmi olarak seçim yılı 2023 ve ne Cumhurbaşkanı'nın ne de hükümetin bunu öne çekmek gibi bir mecburiyeti yok. Ancak değişen koşullara ve yükselen erken seçim talebine göre erken seçim konusunu gündeme alabilirler.

Şubat 2022'de bu soruyu tekrarlayacağız ve o günün koşullarına göre hep birlikte görüp değerlendireceğiz.

Sizce erken seçim olmalı mı? (%)

■ Evet ■ Hayır ■ Fikrim yok / cevabım yok

Erken seçim talebi Haziran 2020'den bu yana istikrarla artıyor. Kasım 2021'de erken seçim talebi isteyen çoğunluk %60'a ulaştı. Bu çoğunluğun artması iktidarın aleyhine bir veri olarak yorumlanabilir.

Kasım 2021 sonuçlarını bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırdığımızda erken seçim isteyenlerin oranı 15 puan arttı.

2021 yılının başları olarak kabul edebileceğimiz Şubat 2021 sonuçlarına göre ise erken seçim isteyenlerin oranında 12 puanlık bir artış söz konusu.

(%)	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Evet	37,7	87,8	83,9	88,7	40,6	62,1	64,3	50,2	58,4	62,5	71,8
Hayır	59,4	9,5	14,9	10,0	58,3	36,5	31,1	47,6	39,0	34,2	22,1
Fikrim yok	2,9	2,7	1,3	1,3	1,1	1,4	4,6	2,2	2,6	3,2	6,1

Erken seçim talebi en yüksek seçmen grubu, araştırmamıza katılan Millet İttifakı seçmeni. İttifak içinde ise oranlar birbirine çok yakın. Bekleneceği üzere, Cumhur İttifakı seçmeninde erken seçim talep edenlerin oranları çok daha az.

Ancak, iktidarda olan bir ittifak için bu oranlar yüksek sayılabilir. Araştırmamıza katılan MHP seçmenlerinin %40'ı erken seçim talep ederken, AK Parti seçmenlerinin %38'i erken seçime "evet" diyorlar.

İttifaklar dışında kalan HDP seçmenlerinde de erken seçim talebi oldukça yüksek: Araştırmamıza katılan HDP seçmenlerinin %84'ü erken seçim istiyorlar.

Erken seçim talebinin en yüksek olduğu yaş grubu 65+ grubu. Tüm yaş gruplarında erken seçim talep edenler çoğunlukta ama 35-44 yaş grubu için oranlar eşit denilebilir. Bu grup, aynı zamanda, erken seçim **istemeyenlerin** en yüksek oranda olduğu yaş grubu.

(%)	İlkokul ve öncesi	Ortaokul	Lise	Yüksekokul ve üzeri	Çok kötü	Kötü	Ne iyi ne kötü	İyi	Çok iyi
Evet	56,8	61,0	60,0	66,0	79,9	47,2	13,2	10,3	9,8
Hayır	39,2	36,2	37,2	30,6	17,3	47,8	82,4	89,7	90,2
Fikrim Yok	4,0	2,9	2,7	3,4	2,8	5,0	4,4	0,0	0,0

Ekonominin bugünkü durumuna göre

En düşük eğitim seviyesi grubunda erken seçim isteyenlerin oranı en düşükken, en yüksek eğitim seviyesi grubunda erken seçim isteyenlerin oranı en yüksek: %66

Katılımcılarımıza ekonominin bugünkü durumunu sordüğümüzda cevaplar olumsuzya yöneldikçe erken seçim talebinin yükseldiğini görüyoruz.

Ekonominin bugünkü durumu için "çok iyi" diyenlerin yalnızca %10'u erken seçim talebinde bulunurken, "çok kötü" diyenlerin %80'i erken seçim istiyor.

**TEZKEREDE NE OY
KULLANIRDINIZ?**

2012'de Esad rejimine karşı Türkiye'nin sert bir politika izlemesiyle başlayan Suriye'ye TSK müdahalesi, sahadaki değişimlere paralel hedef değiştirmeye başladı. DAEŞ'in güç kaybedip YPG/PKK'nın güç kazanması, ABD'nin kara güçlerini Suriye'den çekmesi, Rusya'nın Esad rejimine her aşamada destek sağlaması, bizleri Suriye'de 2020 yılına kadar getirdi.

YPG/PKK unsurlarına karşı Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı operasyonlarıyla Türkiye varlık sağlarken, İdlib konusunda işler karışmış durumda. Şubat 2020'de İdlib yakınlarında gerçekleşen saldırıda TSK bugüne kadar Suriye'deki en ağır kaybı yaşadı. 34 şehidimizin arkasından, bu saldırı hakkında net bir açıklama yapılmamış olsa da, Türkiye kamuoyunda gözler Rusya ve Esad rejimine döndü.

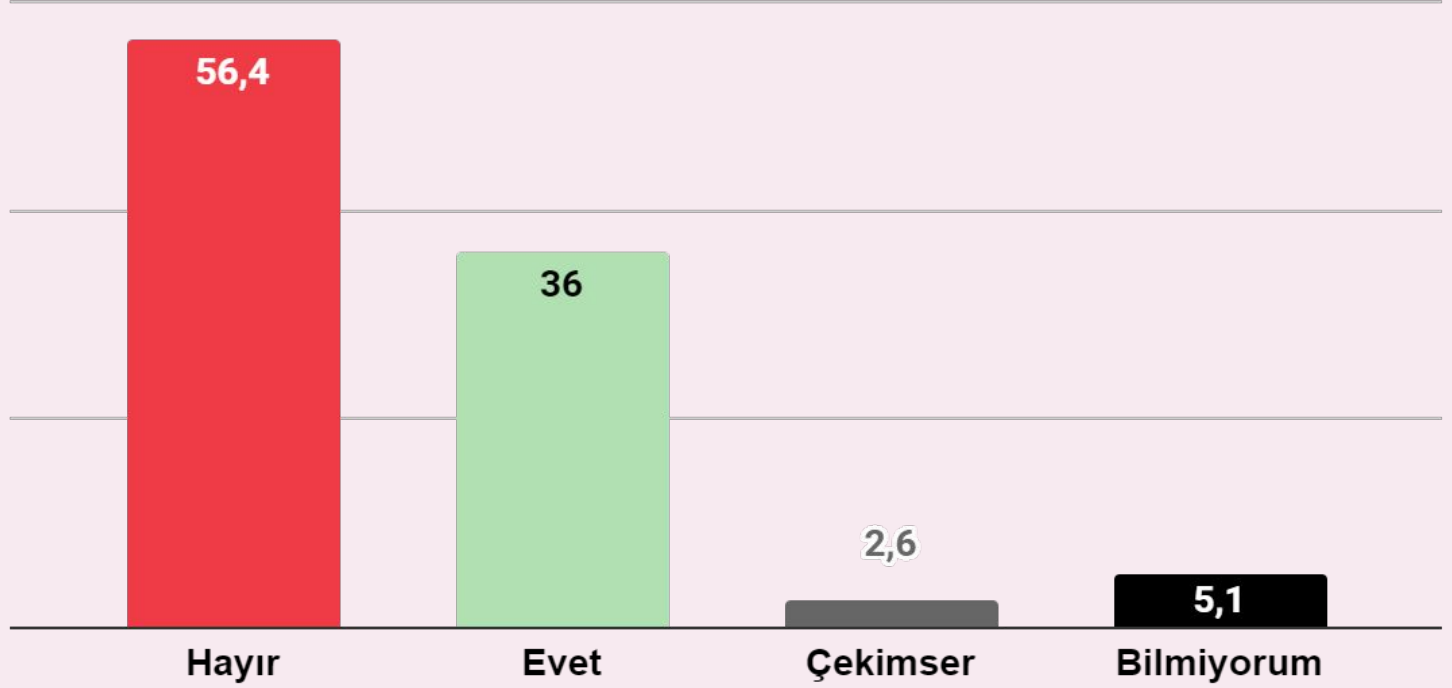
2021 sonbaharına geldiğimizde ise, bu sefer İdlib'in içinden TSK'ne saldırılar yoğunlaştı. Şehit haberleriyle beraber kamuoyunda ve medyada İdlib'de kimi, kimden, neden koruduğumuz sorgulanmaya başladı. Rusya ve Esad rejimi İdlib üzerinde baskısını arttırırken, bu baskı Türkiye'ye "yeni bir göç tehlikesi" olarak yansıdı. İdlib meselesi, hala çok karmaşık bir gündem maddesi olarak belirsizliğini koruyor.

Geçtiğimiz Ekim ayının sonunda TBMM gündemine "Suriye tezkeresi" geldi.

TSK'nin Suriye'deki görev ve faaliyetlerinin 1 değil, 2 yıl daha uzatılması mecliste oylandı ve AK Parti, MHP, İYİ Parti oylarıyla kabul edildi. Bu tezkerenin en çok konuşulan tarafı ise, İdlib'de ne olacağından veya TSK'nin Suriye'de ne yapması gerektiğinden ziyade, CHP'nin "hayır" demesi oldu. CHP ilk defa bir tezkerе için olumsuz oy kullandı ve TSK faaliyetlerinin iktidar-muhalefet farketmeksizin desteklenmesi geleneği bozulmuş oldu.

İYİ Parti ve CHP'nin farklı oy kullanmaları Millet İttifakı'nda sorun olduğu şeklinde yorumlandı. Ancak, iki taraf da sebeplerini açıkladı ve prensipte çok da ayrışmadıkları görüldü. Bu sebepler medyada ve kamuoyunda tartışıldı, tartışılmaya da devam edecektir. Katılımcılarımızı bu tartışmalara sokmadan, Kasım 2021 I. Türkiye Raporu'nda eğer mecliste olsalardı kendi oylarının ne olacağını sorduk. Vatandaşlarımızın Suriye operasyonlarına bakış açısı da zaman içinde, tıpkı Suriye'nin durumu gibi değişmiş görünüyor.

Eğer milletvekili olsaydınız geçtiğimiz hafta mecliste oylanan ve TSK'nın Suriye ve Irak'a asker gönderme yetkisini uzatan tezkereye evet mi yoksa hayır mı verdiniz? (%)

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Suriye ve Irak'a asker gönderme yetkisini 2 yıl daha uzatan tezkereye, Türkiye genelinde %56 oranında "hayır" oyu çıkıyor. Toplumun yarısından fazlası Suriye operasyonları hakkında eskisi kadar emin değil.

Bu durum, Suriye'de siyasi ve diplomatik tercihlere bağlı hareket eden TSK'nin, Suriye operasyonlarında toplumun desteğini kaybettiği şeklinde yorumlanabilir.

"Çekimser" veya "bilmiyorum" yanıtlarını verenlerin toplam oranı ise yaklaşık %8. Bu grupların da destek vermeyip şüpheyle yaklaştığını söylemek yanlış olmaz. Geriye tezkereye destek veren sadece %36'lık bir azınlık kalıyor.

%	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP
Hayır	37,9	82,3	96,9	46,1	23,5
Evet	53,6	12,7	2,1	39,8	75,5
Çekimser	1,7	2,0	0,0	9,2	1,0
Bilmiyorum	6,8	2,9	1,1	4,9	0,0

Eğer milletvekili olsalardı tezkereye “evet” diyeceğini söyleyenlerin en yüksek orana ulaştığı seçmen grubu, araştırmamıza katılan MHP seçmenleri. Ancak bu grubun esas odağı İdlib mi, yoksa YPG/PKK mı, tartışılır.

Araştırmamıza katılan HDP seçmenleri ise tezkereye “hayır” diyenlerin en yüksek orana ulaştığı grup: %97. HDP’nin YPG/PKK konusunda farklı tutumu ve bölgede TSK’ne güvenin düşük olması tezkere konusuna da çok yüksek bir oranla yansıyor.

Araştırmamıza katılan CHP seçmenleri arasında tezkereye “hayır” diyenler, diğer gruplar arasında en yüksek 2. orana ulaşıyor. CHP’nin önceki tezkerelerden farklı bir tercih kullanması, CHP seçmenleri arasında yadırganmamış.

İYİ Parti mecliste tezkereye “evet” demiş olsa bile araştırmamıza katılan İYİ Parti seçmenleri arasında “hayır” diyenler %46 çoğunlukta. “Evet” diyenlerin oranı ise %40.

İYİ Parti seçmen grubu “çekimser” veya “bilmiyorum” diyenlerin de en yüksek orana ulaştığı grup. Tezkere konusunda İYİ Parti, kendi içinde kararsız izlenimi veriyor.

%	İlkokul ve öncesi	Ortaokul	Lise	Yüksekokul ve üzeri	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Hayır	53,5	60,0	56,0	58,5	69,2	58,4	49,2	51,7	52,4	61,5
Evet	36,6	32,4	37,3	35,1	24,0	32,8	43,4	41,5	41,6	28,0
Çekimser	2,4	2,8	2,8	2,3	2,0	2,3	2,1	2,0	2,9	5,1
Bilmiyorum	7,5	4,8	4,0	4,2	4,9	6,4	5,4	4,8	3,1	5,4

Tezkereye “hayır” diyenler tüm eğitim seviyesi gruplarında çoğunlukta. Bunların arasında, ortaokul eğitim seviyesi grubu tezkereye hayır diyenlerin en yüksek orana ulaştığı grup.

Tezkereye “hayır” diyenler tüm yaş gruplarında çoğunlukta. Ancak, bunların içinde 35-44 yaş grubunda çoğunluk oranı %49. Bu grupta tezkereye “evet” diyenlerin oranı ise %43.

Tezkereye “hayır” diyenlerin en yüksek orana ulaştığı grup 18-24 yaş grubu: %69. En genç katılımcılar, tezkereye en çok karşı olanlar. Bu grup için savaş karşıtı söylemler ve Suriye’deki karışıklığın sonra ermesi öncelik olabilir.

%	Evet	Hayır	Bilmiyorum
Hayır	73,0	28,7	56,7
Evet	20,8	63,0	15,4
Çekimser	2,6	2,0	7,8
Bilmiyorum	3,6	6,2	20,1

Erken Seçim Kırılımı

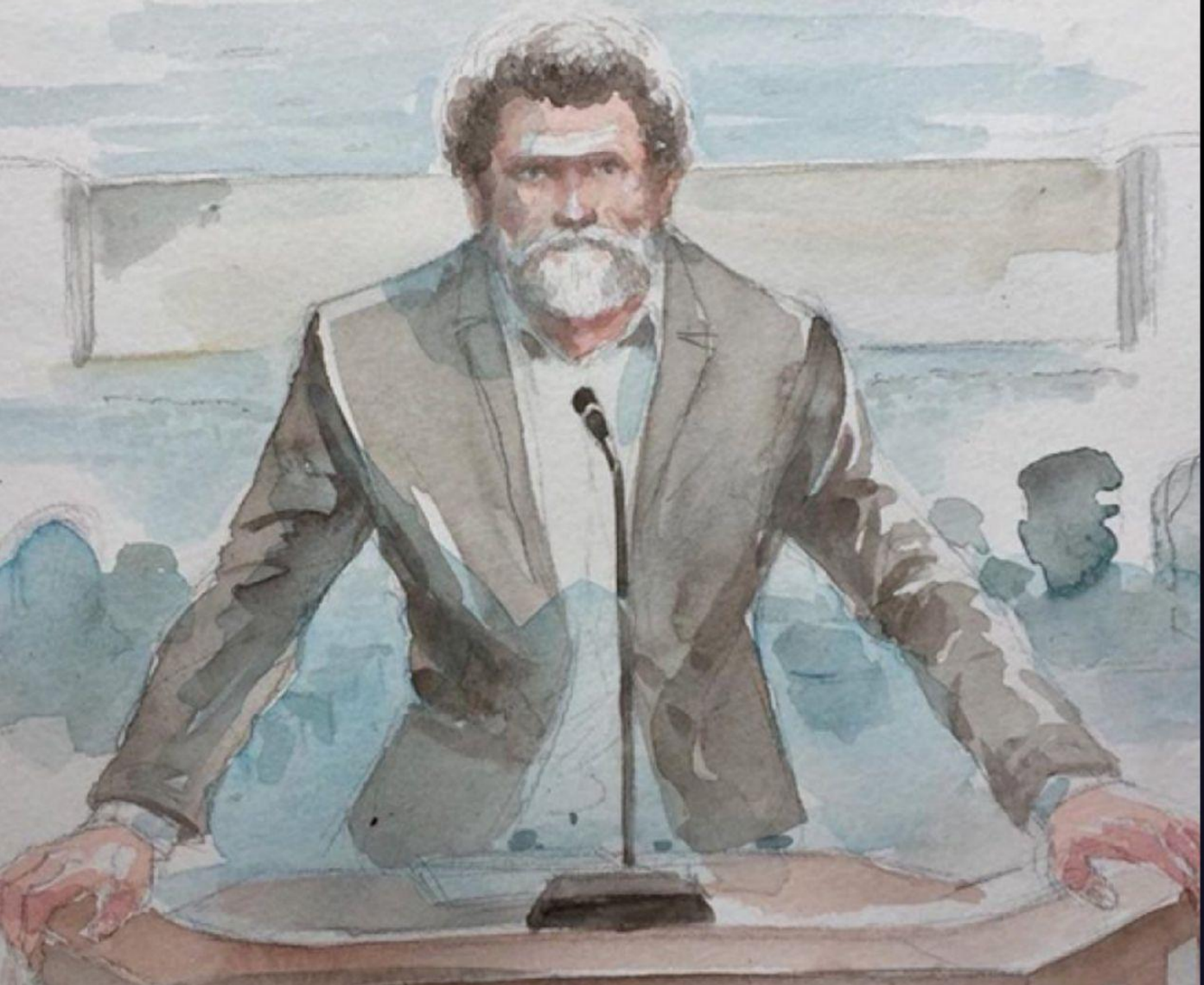
Erken seçim talep edenlerin %73'ü tezkereye "hayır" diyor.

Erken seçim istemeyen %40'ın ise %63 çoğunluğu tezkereye "evet" diyor.

Erken seçim konusunda "bilmiyorum" yanıtını verenlerin ise %57'si tezkereye "hayır" diyor.

Bu sonuçlar, TSK faaliyetlerinin de milli güvenlik ve ulusal çıkarlar çerçevesinden ziyade, tıpkı ekonomi gibi, siyasi tercihlere ve kutuplaşmaya göre değerlendirildiğini gösteriyor.

BÜYÜKELÇİLER KRİZİ VE KAVALA MESELESİNE BAKIŞ

İş insanı, insan hakları savunucusu ve hayırsever kimlikleriyle bilinen Mehmet Osman Kavala, dört seneyi aşkın süredir cezaevinde bulunuyor. İlk olarak 2017'de Gezi olayları bağlantılı suçlar nedeniyle gözaltına alınan Kavala, "cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırma" ile suçlanmış ancak beraat etmişti. Beraat ve tahliye günüyle aynı tarihte, 15 Temmuz darbe girişimi soruşturması kapsamında "anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs" suçlamasıyla tekrar tutuklandı. Kavala "devletin gizli kalması gereken bilgilerini siyasal veya askeri casusluk amacıyla temin etme", yani casuslukla suçlanırken Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) 10 Aralık 2019 tarihli kararında, Türkiye'nin bir hak ihlali gerçekleştirdiğini ve Kavala'nın derhal serbest bırakılması gerektiğini belirtti.

2 yıl tutukluluk süresini doldurduğu için Kavala'nın tahliyesine karar verilmiş olsa da, casusluk suçlamasıyla hala cezaevinde tutuluyor. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Haziran ayında yaptıkları açıklamada AİHM kararlarının uygulanmaması durumunda Türkiye'ye yönelik ihlal prosedürü başlatılacağını duyurmuştu.

İhlal prosedürünün başlaması durumunda Türkiye Cumhuriyeti'nin farklı yaptırımlarla karşılaşması bekleniyor. Bu yaptırımlar arasında Türkiye'nin Avrupa Konseyindeki oy ve veto hakkının askıya alınması da bulunuyor.

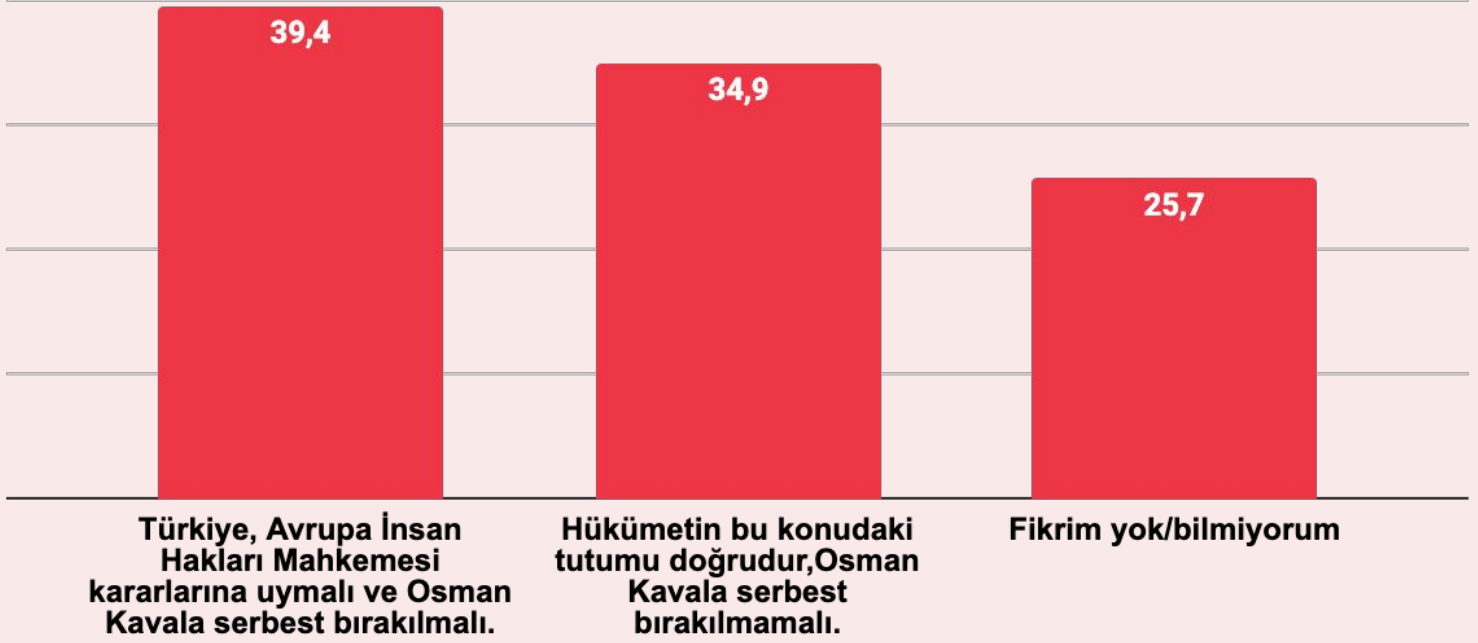
Avrupa Birliği kurumlarının açıklamalarına rağmen tutukluluğu sonlanmayan Kavala'nın serbest bırakılması için ABD, Fransa, Almanya, Hollanda, İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka, Kanada ve Yeni Zelanda'nın Ankara büyükelçilikleri 18 Ekim'de ortak açıklama yayımlayarak, Osman Kavala'nın serbest bırakılması çağrısında bulundu.

Bu çağrı hükümet kanadından çok sert tepkiyle karşılandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "*Gerekli talimatı Dışişleri Bakanımıza verdim. 10 büyükelçinin bir an önce 'istenmeyen adam' ilan edilmelerini hallededeksiniz dedim*" açıklamaları yeni bir diplomatik kriz ihtimalini de beraberinde getirdi.

AB tarafından da tepki çeken bu açıklamaya rağmen, büyükelçiler "*Viyana Sözleşmesi'nin 41. Maddesi'ne riayet etmeyi teyit ettiklerine*" yani kendilerini kabul eden ülkede görev yapan diplomatik yetkililer olarak "o ülkenin iç işlerine karışmamakla yükümlü" olduklarına yönelik bir açıklama yapmış, söz konusu açıklama T.C. Cumhurbaşkanlığı tarafından olumlu karşılanmıştı.

Katılımcılarımıza Kavala meselesi bağlamında "**Türkiye'nin yaptırımlarla karşılaşması durumunda nasıl bir yol izlenmeli?**" ve "**10 Batılı büyükelçinin Osman Kavala hakkında yaptığı ortak açıklamaya Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın verdiği tepkiyle ilgili hangi ifadeye katılırsınız?**" sorularını yönelttik ve verilen cevapları farklı kırılımlara göre analiz ettik.

Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Osman Kavala'nın serbest bırakılması konusundaki kararına uymadı. Türkiye bu sebeple farklı yaptırımlarla karşılaşılabilir. Sizce Türkiye bu konuda nasıl bir yol izlemeli? (%)

Genel sonuçlara baktığımızda en sık tekrar edilen cevabın %39 ile Türkiye'nin AIHM kararlarına uyması ve Osman Kavala'nın serbest bırakılması yönünde olduğunu görüyoruz. Yine de, arada çok az bir oran farkla %35, Kavala meselesi özelinde hükümetin kararlarını doğru buluyor.

Geri kalan %26 ise fikrim yok/bilmiyorum cevabını veriyor.

Geçtiğimiz aylarda, Türkiye Raporu'nun Aralık 2020 1. Sayısında, Bülent Arınç'ın "Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala'nın tutukluluğunu hukuka uygun bulmadığına" dair yaptığı açıklama hakkında fikirleri araştırmıştık.

O dönemde %56, Osman Kavala'nın tutuklu kalması gerektiğini dile getirmişti. Bu ay elde edilen sonuçlara göre ise "Kavala tutuklu kalmalı" diyenlerin oranının %35'lere indiğini görüyoruz.

%	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP
Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uymalı ve Osman Kavala serbest bırakılmalı.	17,2	65,4	81,1	69,5	21,9
Hükümetin bu konudaki tutumu doğrudur, Osman Kavala serbest bırakılmamalı.	54,0	13,3	10,2	16,8	64,1
Fikrim yok/bilmiyorum	28,8	21,3	8,7	13,6	14,0

AK Parti ve MHP seçmeninin çoğunluğu, Kavala'nın serbest bırakılmasını desteklemiyor.

Parti kırılımını incelediğimizde AK Parti seçmeninin %54'ünün ve MHP seçmeninin %64'ünün hükümetin Kavala özelinde verdiği kararları doğru bulduğunu görebiliyoruz. Konu hakkında AK Parti seçmeninin %29'u ve MHP seçmeninin %14'ü "Fikrim yok/Bilmiyorum" cevabını veriyor.

Muhalefet seçmenlerinin çoğu, AİHM kararlarına uyulmasını talep ediyor.

HDP seçmeninin %81'le çok önemli bir çoğunluğu Osman Kavala'nın serbest bırakılması gerektiğini düşünüyor.

İYİ Parti seçmeninin %69'u ve CHP seçmeninin ise %65'i AİHM kurallarına uyularak Kavala'nın tutukluluğunun sona erdirilmesini desteklediğini belirtti.

%	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uymalı ve Osman Kavala serbest bırakılmalı.	31,5	26,8	34,3	41,5	47,5	66,7
Hükümetin bu konudaki tutumu doğrudur, Osman Kavala serbest bırakılmamalı.	29,0	35,0	41,5	38,3	36,6	23,0
Fikrim yok/bilmiyorum	39,6	38,2	24,2	20,2	15,8	10,4

18-24 yaş arası katılımcıların %40'ı ve 25-34 yaş arası katılımcıların %38'i konu hakkında fikri olmadığını belirtiyor.

Yaş büyüdükçe konu hakkında bilgisi olmayanların oranının azaldığını görüyoruz.

En çarpıcı sonuçlardan biri 65 yaş üstü katılımcılara ait. Bu yaş aralığına giren katılımcıların %67 ile önemli bir çoğunluğu, Türkiye'nin AİHM kararlarına uyması ve Kavala'yı serbest bırakması gerektiğini savunuyor.

18-24 yaş aralığındaki katılımcıların %32'si Kavala'nın serbest bırakılmasını savunurken %29'u da serbest bırakılmamasını destekliyor. Sonuçlar birbirine çok yakın.

35 yaştan 65 yaş üzeri yaş aralığına kadar incelediğimizde görüyoruz ki yaş aralığı büyüdükçe Kavala'nın serbest bırakılmasını destekleyenlerin oranı artıyor. Dediğimiz gibi 65 yaş üstünde bu oran %67'lere kadar çıkıyor.

%	İlkokul ve öncesi	Ortaokul	Lise	Yüksekokul ve üzeri
Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uymalı ve Osman Kavala serbest bırakılmalı.	34,5	37,5	38,5	49,3
Hükümetin bu konudaki tutumu doğrudur, Osman Kavala serbest bırakılmamalı.	36,2	35,1	36,1	30,6
Fikrim yok/bilmiyorum	29,3	27,3	25,4	20,1

Eğitim seviyesi arttıkça, konu hakkında fikir sahibi olma oranı da artış gösteriyor.

Eğitim kırılımını incelediğimizde yüksekokul ve üzeri eğitim seviyesindeki katılımcıların %49 ile neredeyse yarısının, Osman Kavala'nın serbest bırakılmasını desteklediğini görüyoruz. Yine de, bu katılımcılar arasında %31'in hükümet kararlarını desteklediği, dolayısıyla Kavala'nın tahliyesini doğru bulmadığı, çıkan sonuçlar arasında.

Eğitim seviyesi arttıkça AIHM kararlarına uyulmasına yönelik talebin oranı artıyor.

İlkokul ve öncesi eğitim seviyesinde %35 AIHM kararlarına uyulmasını desteklerken %36, hükümetin bu konudaki tutumunu destekliyor.

10 Batılı büyükelçinin Osman Kavala hakkında yaptığı ortak açıklamaya Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın verdiği tepkiyle ilgili hangi ifadeye katılırsınız?(%)

En sık tekrarlanan cevap: “Cumhurbaşkanı tepkisinde haklıydı.”

Cumhurbaşkanının tepkisini haklı ve yerinde bulanlar katılımcılarımızın %31'ini oluşturuyor. Bu cevaptan sonra en çok tekrar edilen cevap %23 ile “Bilmiyorum” yanıtı. Hemen ardından %22, Erdoğan yerine Dışişleri Bakanı'nın cevap vermiş olması gerektiğini belirtiyor.

“Cumhurbaşkanı olumlu cevap vermeliydi” diyen bir kitle de mevcut.

Katılımcılarımızın %11'i Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın elçilerin çağrısına olumlu cevap vermiş olması gerektiğini düşünüyor.

Geri kalan %12, Erdoğan'ı haklı bulsa da, verdiği tepkinin “abartı” olduğu görüşünde.

%	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP
Cumhurbaşkanı tepkisinde haklıydı.	52,3	10,5	6,1	11,9	59,3
Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi	13,0	36,1	29,2	37,0	19,3
Cumhurbaşkanı haklı olsa bile tepkisi biraz abartılıydı	7,3	17,6	23,4	14,8	5,6
Cumhurbaşkanı olumlu cevap vermeliydi	4,4	12,4	32,4	18,3	3,4
Bilmiyorum	23,0	23,5	9,0	18,0	12,4

AK Parti ve MHP seçmeninin çoğunluğu Cumhurbaşkanı'nın tepkisinin yerinde olduğunu düşünüyor.

HDP seçmeni içinde en sık tekrar edilen cevap olarak "Cumhurbaşkanı olumlu cevap vermeliydi" öne çıkıyor. %32, Erdoğan'ın bu çağrıya olumlu cevap vermesi gerektiği görüşünde. "Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi." diyenlerin oranı ise %29.

CHP ve İYİ Parti seçmenlerinin en sık verdiği yanıt "Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi." oluyor. CHP'de bu oran %36 iken İYİ Parti seçmeninde %37.

AK Parti ve CHP seçmeninin %23'ü konu hakkında bilgi sahibi olmadığını belirtiyor.

%	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Cumhurbaşkanı tepkisinde haklıydı.	20,4	29,1	38,5	33,5	40,2	18,3
Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi	18,3	20,0	19,2	25,4	22,6	31,3
Cumhurbaşkanı haklı olsa bile tepkisi biraz abartılıydı	16,5	12,5	8,3	9,8	15,0	15,6
Cumhurbaşkanı olumlu cevap vermeliydi	11,4	7,0	9,9	12,9	9,3	17,8
Bilmiyorum	33,4	31,5	24,1	18,4	12,9	16,9

18-24 yaş aralığındaki katılımcıların %33'ü ve 25-34 yaş aralığındakilerin %32'si konu hakkında bilgi sahibi değil.

65 yaş ve üstü aralığına gelene kadar yaş arttıkça bilgi sahibi olma oranının da arttığını görüyoruz.

65 yaş üstü hariç diğer tüm gruplarda en sık tekrarlanan cevap "Cumhurbaşkanı tepkisinde haklıydı." oluyor.

65 yaş üstü katılımcılara gelindiğinde ise en sık tekrarlanan yanıt açık ara "Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi."

18-24 yaş arası katılımcıların %17'si Erdoğan'ı haklı bulsa da verdiği tepkiyi abartılı bulduğunu belirtiyor.

%	İlkokul ve öncesi	Ortaokul	Lise	Yüksekokul ve üzeri	Evet	Hayır	Bilmiyorum
Cumhurbaşkanı tepkisinde haklıydı.	33,9	31,8	31,5	25,1	14,9	58,7	17,5
Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi	18,8	16,8	22,7	29,8	28,8	12,0	15,2
Cumhurbaşkanı haklı olsa bile tepkisi biraz abartılıydı	10,6	13,6	12,1	14,8	16,0	6,8	10,1
Cumhurbaşkanı olumlu cevap vermeliydi	12,7	7,4	11,0	11,1	16,2	2,7	5,8
Bilmiyorum	24,0	30,4	22,7	19,2	24,1	19,8	51,4

Erken Seçim Kırılımı

Eğitim kırılımına göre yüksekokul ve üzeri eğitim seviyesi harici eğitim seviyelerindeki katılımcılarımızın en sık tekrarladığı cevap “Cumhurbaşkanı tepkisinde haklıydı” oluyor.

Yüksekokul ve üzeri eğitim seviyesindeki katılımcılarımızın en sık tekrarladığı cevap ise %30’la “Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi”.

“Sizce erken seçim olmalı mı?” sorusuna verilen cevaplara göre incelediğimizde erken seçimin olmasını istemeyen katılımcılarımızın çoğunluğu cumhurbaşkanının verdiği tepkiyi yerinde buluyor.

Erken seçim olmasını talep eden kitlenin en sık dile getirdiği cevap, 10 Batılı büyükelçiye gösterilen tepkinin Dışişleri Bakanlığında gelmesi gerektiği yönünde oluyor.

Sizce erken seçim olmalı mı?” sorumuza “Bilmiyorum” cevabı veren kitlenin çoğunun, bu soruya da bilmiyorum yanıtını verdiğini gözlemliyoruz.

%	Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uymalı ve Osman Kavala serbest bırakılmalı.	Hükümetin bu konudaki tutumu doğrudur, Osman Kavala serbest bırakılmamalı.	Fikrim yok/bilmiyorum
Cumhurbaşkanı tepkisinde haklıydı.	8,9	64,2	19,4
Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi	36,8	15,1	9,7
Cumhurbaşkanı haklı olsa bile tepkisi biraz abartılıydı	21,8	6,7	5,9
Cumhurbaşkanı olumlu cevap vermeliydi	22,0	3,5	4,3
Bilmiyorum	10,6	10,5	60,7

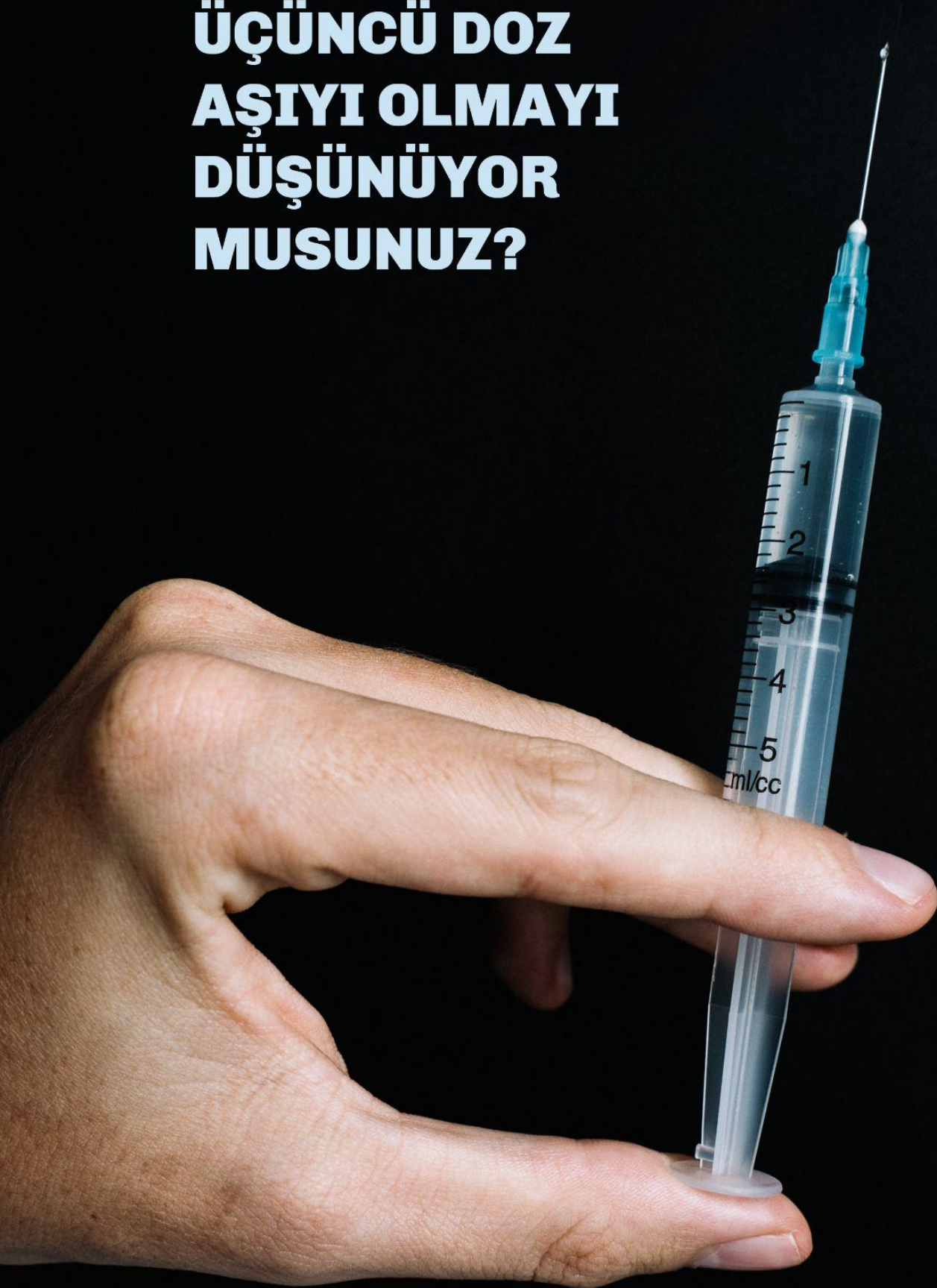
Sizce Türkiye Kavala konusunda nasıl bir yol izlemeli? sorusuna göre

“Osman Kavala’nın serbest bırakılmamalı” diyen katılımcıların neredeyse üçte ikisi cumhurbaşkanının büyükelçilere verdiği tepkiyi yerinde buluyor.

“Cumhurbaşkanı olumlu cevap vermeliydi” cevabını verenlerin oranı, Türkiye’nin AİHM kurallarına uyması ve Kavala’nın serbest bırakılması gerektiğini düşünenler arasında en fazla. Bu grubun %22’si cumhurbaşkanının olumlu cevap vermiş olması gerektiğini düşünüyor. Yine bu grup içerisinde en sık tekrarlanan cevap %37’yle “Cumhurbaşkanı yerine Dışişleri Bakanı cevap vermeliydi.”

“Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Osman Kavala’nın serbest bırakılması konusundaki kararına uymadı. Türkiye bu sebeple farklı yaptırımlarla karşılaşılabilir. Sizce Türkiye bu konuda nasıl bir yol izlemeli?” sorumuza “Fikrim yok/Bilmiyorum” cevabı veren katılımcılarımızın çoğunluğu (%61) büyükelçilerin açıklamalarına yönelik Erdoğan’ın verdiği tepki hakkında da yorum yapmıyor.

**ÜÇÜNCÜ DOZ
AŞIYI OLMAYI
DÜŞÜNÜYOR
MUSUNUZ?**

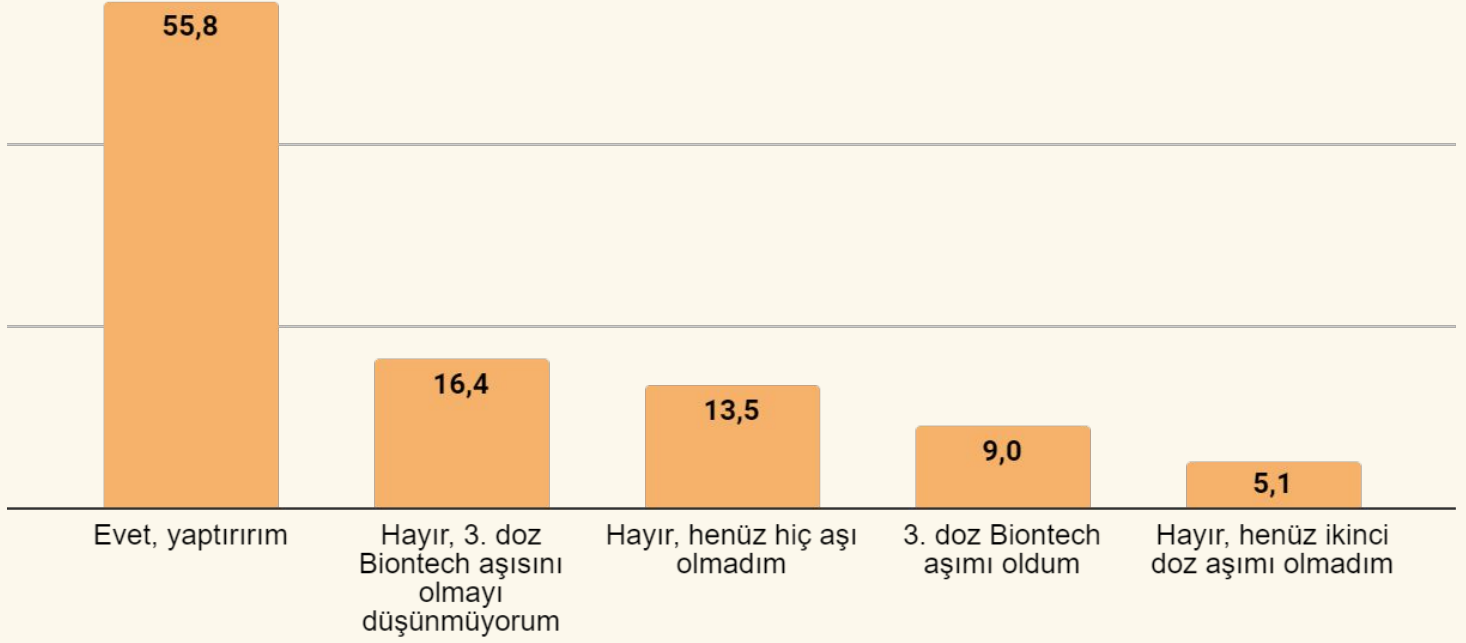

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca Kasım ayının ilk haftasında Biontech aşının ilk iki dozunu olmuş kişiler için “hatırlatıcı doz” olarak ifade edilen üçüncü doz Biontech aşılmasına geçileceğini duyurdu. Vaka sayılarının yeniden artması ile beraber üçüncü doz aşılama ABD, İsrail ve İngiltere başta olmak üzere diğer ülkeler de uygulanmaya başlandı.

Öte yandan üçüncü doz aşılamanın gerekliliği konusunda farklı görüşler de var. Örneğin Dünya Sağlık Örgütü’nün Eylül ayında yaptığı açıklamada “toplum bağışıklığı” kavramı vurgulanıyor. Henüz iki dozunu tamamlayanların ülke popülasyonunun en az %60’ını oluşturması toplum bağışıklığı için kritik bir önem teşkil ediyor. Bu noktada, Türkiye için olumlu bir tablodan bahsetmek pek de mümkün gözüküyor. Mevcut aşılama oranları incelendiğinde, nüfusun %60’ına yakını iki doz aşısını yaptırmış olsa da Sinovac aşılarını tamamlayıp henüz üçüncü doz Biontech aşısını olmayan kişilerin şu anda koronavirüse karşı antikorları olmadığı düşünülüyor. Sırası geldiği halde Biontech dozlarını olmayanlar ise toplum bağışıklığının sağlanmasının önünde engel teşvik ediyor. Öte yandan uzmanlar ise günlük aşılama oranlarında dikkat çekici bir düşüş yaşandığının altını çizerken okulların açılmasının vaka sayılarındaki artışa sebep olduğunu söylüyor. Bu anlamda bu artışın önüne geçmek için 18 yaş altı nüfusta da aşılamanın hızlandırılması öneriliyor.

12-17 yaş arası nüfusta aşılamanın aile tercihine bırakılması ise yine uzmanlara göre süreci yavaşlatıyor. Ancak ortaokul ve lise öğrencilerinin ivedilikle aşılması toplumsal bağışıklığın kazanılması için de büyük bir önem arz ediyor. Bu konuda ailelere doğru bilgilendirme yapılması ise çözüm önerileri arasında işaret ediliyor.

Türkiye Raporu olarak, Kasım ayı araştırmamızda katılımcılarımızın üçüncü doz hakkında düşüncelerini öğrenmek adına iki soru hazırladık ve çeşitli kısımlar eşliğinde detaylı bir analiz hazırladık.

Biontech aşılarının üçüncü dozu Bilim Kurulu gündemine taşındı. Biontech aşısının üçüncü dozunu yaptırır mısınız? (%)

Genel sonuçlar incelendiğinde katılımcıların %56 oranındaki çoğunluğu 3. doz Biontech aşısını olacağını belirtiyor.

%16 oranında katılımcı ise Sağlık Bakanlığı tarafından "hatırlatıcı doz" olarak tanımlanan üçüncü dozu olmayı düşünmediğini söylüyor.

Katılımcıların %14'ü henüz hiç aşı olmadığını ifade ederken iki doz Biontech aşısını tamamlamayan %5 oranında bir grubun bulunduğu da araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç olarak karşımıza çıkmakta.

Katılımcıların %9'u ise zaten üçüncü doz Biontech aşısını olduğunu bildiriyor.

Hali hazırda iki doz aşısını olup üçüncü doz aşısını olacağını belirten katılımcıların %56'lık bir paydayı temsil etmesi olumlu bir sonuç olarak yorumlanabilir.

Ancak, hatırlatıcı dozunu olmayı düşünmeyen katılımcıların oranının azımsanmayacak bir seviyede olduğunun altını çizmek gerekir.

(%)	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP
Evet, yaptırım	56,0	59,2	54,7	65,5	59,6
Hayır, 3. doz Biontech aşısını olmayı düşünmüyorum	17,2	16,0	20,1	15,3	11,6
Hayır, henüz hiç aşı olmadım	13,2	10,5	15,0	6,0	14,2
3. doz Biontech aşımı oldum	8,3	10,7	5,0	10,4	9,7
Hayır, henüz ikinci doz aşımı olmadım	5,3	3,5	5,1	2,8	4,9

Parti kırılımına göre bir inceleme yapıldığında aşı konusunda hem düşünce hem de geçmiş zaman pratikleri açısından en olumlu gözükten seçmen grubu İYİ Parti seçmenleri oluyor. İYİ Parti seçmenlerinin %66 oranındaki çoğunluğu Biontech aşısının üçüncü dozunu olacağını beyan ederek diğer seçmen gruplara göre de oransal olarak daha büyük bir paya sahip oluyor.

İYİ Parti özelinde öne çıkan bir diğer sonuç ise hiç aşı olmadığını söyleyen katılımcıların %6 ile diğer seçmen gruplarına göre oransal olarak düşük bir seviyede gerçekleşmesi. HDP seçmenlerinin %15'i daha önce hiç aşı olmadığını söylerken bu oranın MHP seçmenlerinde %14, AK Parti seçmenlerinde %13, CHP seçmenlerinde %11 olarak saptanıyor.

Tüm seçmen gruplarında katılımcıların yarısından fazlasının Biontech aşısının 3. dozu hakkında olumlu düşüncelere sahip olduğu görülüyor. HDP seçmenlerinde ise %20, üçüncü doz aşığı olmayı düşünmediğini söyleyerek diğer gruplara göre bu seçenek nezdinde daha yüksek bir oranda katılımcıya sahip. AK Parti seçmenlerinin %17'si, CHP seçmenlerinin ise %16'sı hatırlatıcı dozu olmayı düşünmediğini beyan ederken bu oranın İYİ Parti seçmenlerinde %15'e, MHP seçmenlerinde ise %12'ye düştüğü görülüyor.

(%)	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+
Evet, yaptırım	48,2	50,9	51,9	64,1	62,7	60,6
Hayır, 3. doz Biontech aşısını olmayı düşünmüyorum	22,2	21,9	21,6	11,5	10,0	6,1
Hayır, henüz hiç aşı olmadım	19,1	16,3	17,3	9,5	8,0	7,8
3. doz Biontech aşımı oldum	3,5	4,7	4,9	7,1	16,3	24,9
Hayır, henüz ikinci doz aşımı olmadım	7,0	6,4	4,4	7,7	3,0	0,5

Verilen cevaplar incelendiğinde yaş gruplarına göre öne çıkan farklılıklar olduğu saptanıyor. 18-24 yaş arası katılımcıların %48'i 3. doz aşığı olacağını belirtirken bu grup arasında henüz hiç aşı olmamış %19'luk bir kitle olduğunu da belirtmek gerekir.

25-34 yaş arası katılımcıların %51'i üçüncü doz aşısını olacağını söylerken bu oran 35-44 yaş arası katılımcılarda ise %52 seviyesinde görülüyor. 45-54 yaş grubunda ise bu oran 12 puanlık bir artış ile %64 seviyesine yükseliyor. 55 yaş ve üstü katılımcılarda ise üçüncü doz konusunda olumlu görüş bildirenlerin oranının %60 bandının üzerinde seyrettiği görülüyor.

18-24 yaş grubunun %22'si ilk iki doz Biontech aşısını olduğu halde üçüncü doz aşısını olmayı düşünmediğini söylerken yaş arttıkça bu seçeneğin tercih edilme oranında oransal bir düşüş kaydediliyor. Oranın en düşük seviyede gerçekleştiği yaş grubu, koronavirüsün insan bedeni üzerinde gösterdiği semptomlar açısından en riskli grup olarak tanımlanan 65 yaş ve üstü katılımcılar oluyor. Bu grubun ise %25'lik önemli bir oranının hali hazırda üçüncü doz aşısını olduğu saptanıyor. 55-64 yaş arası katılımcılarda ise üçüncü dozu tamamlama oranının %16 seviyesinde olduğu görülmekte.

(%)	İlkokul ve öncesi	Ortaokul	Lise	Yüksekokul ve üzeri	Kadın	Erkek
Evet, yaptırım	54,4	53,5	55,6	60,4	51,5	60,4
Hayır, 3. doz Biontech aşısını olmayı düşünmüyorum	15,2	13,7	18,5	15,9	18,8	14,0
Hayır, henüz hiç aşı olmadım	13,0	17,9	12,8	12,5	14,4	12,6
3. doz Biontech aşımı oldum	11,6	9,3	8,7	5,9	9,8	8,1
Hayır, henüz ikinci doz aşımı olmadım	5,8	5,6	4,5	5,3	5,4	4,9

İlkokul ve öncesi eğitime sahip katılımcıların %54'ü üçüncü doz aşısını yaptıracığını beyan ederken bu oran yüksekokul ve üzeri bir dereceye sahip katılımcılarda %60 seviyesine yükseliyor.

Lise mezunu katılımcıların ise %19'u Biontech aşısı olmayı düşünmediğini beyan ederek diğer eğitim gruplarına kıyasla bu seçenek nezdinde en yüksek oranda katılımcıya sahip grup oluyor. Bu seçeneğin en düşük oranda tercih edildiği grup ise %14 ile ortaokul mezunlarından oluşuyor. Öte yandan ortaokul mezunu katılımcılarda henüz hiç aşı olmamış %18 oranında katılımcı bulunduğu görülürken diğer gruplara kıyasla bu seçeneğin en yüksek seviyede görüldüğü eğitim grubu oluyor.

Cinsiyete göre bir inceleme yapıldığında ise iki grubun cevapları arasında önemli farklar görülmekte. Erkek katılımcıların %60'ı üçüncü doz aşısını olacağını belirtirken bu oran kadın katılımcılarda %52'ye düşüyor. Buna ek olarak, kadın katılımcıların %19'u üçüncü doz aşısını olmayı düşünmediğini söylerken bu oran erkek katılımcılarda %14 seviyesine geriliyor.

Elde edilen bu sonuçlara göre erkek katılımcıların üçüncü doz konusunda kadın katılımcılara göre daha olumlu bir yaklaşımda bulunduğu yorumunda bulunulabilir.

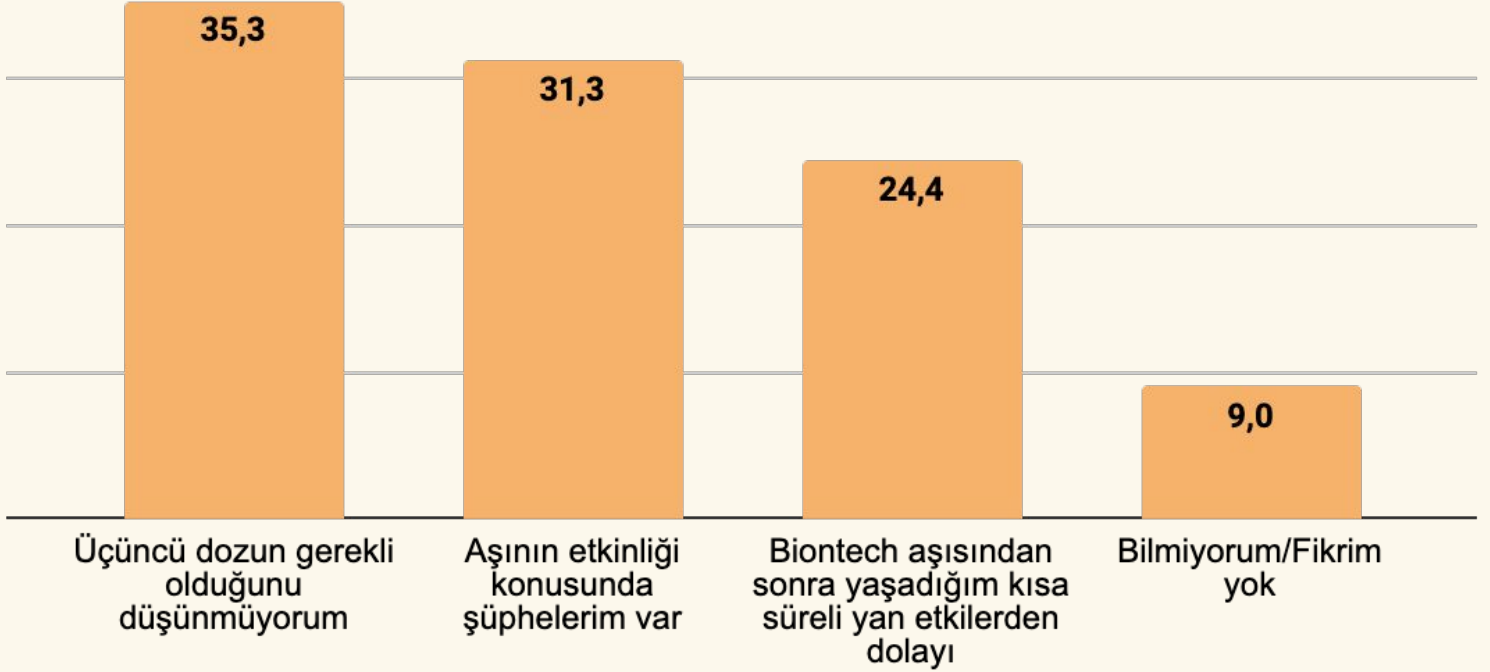
(%)	1	2	3	4	5
Evet, yaptırım	43,1	57,2	53,9	58,4	63,6
Hayır, 3. doz Biontech aşısını olmayı düşünmüyorum	17,8	18,7	21,6	12,7	15,2
Hayır, henüz hiç aşı olmadım	28,8	11,3	14,3	9,9	7,6
3. doz Biontech aşımı oldum	5,3	9,2	4,8	12,5	9,3
Hayır, henüz ikinci doz aşımı olmadım	5,0	3,6	5,4	6,4	4,3

(Koronavirüs endişe: (1=Hiç endişeli değilim, 5=Çok endişeliyim))

Koronavirüs konusunda hiç endişe duymadığını söyleyen katılımcıların %43'ü üçüncü doz aşı konusunda olumlu düşüncelere sahipken endişe seviyesindeki artış ile beraber bu oranın yükseldiği görülüyor. Bu anlamda koronavirüs konusunda "çok endişeliyim" yanıtını veren katılımcıların %64'ü 3.doz aşısını olacağını bildirirken bu grup içerisinde üçüncü doz aşısını olmuş %9'luk bir grup da mevcut.

Öte yandan, koronavirüs konusunda hiç endişe duymadığını söyleyen katılımcıların %29'u henüz hiç aşı olmadığını belirtirken "çok endişeliyim" cevabını veren katılımcılarda bu oranın %8 seviyesine düştüğü görülmekte.

Üçüncü doz Biontech aşısını olmayacağını belirten katılımcıların oranının en yüksek görüldüğü grup ise %22 ile koronavirüs konusunda "ne endişeliyim ne endişesizim" cevabını verenler oluyor. Bu grubun %14'ü hiç aşı olmadığını söylerken %5'i ise 2.doz aşısını henüz tamamlamamış.

Neden 3. Doz Biontech aşısı olmayı düşünmüyorsunuz? (%)

Üçüncü doz Biontech aşısı olmayı düşünmediğini beyan edenlere bunun sebebi sorulduğunda %35 oranında katılımcı “Üçüncü dozun gerekli olduğunu düşünmüyorum” yanıtını kendilerine en yakın seçenek olarak değerlendirirken, yakın bir oran ile, katılımcıların %31’i aşının etkinliği konusunda şüpheleri olduğu için hatırlatıcı dozu olmayacağını söylüyor.

Katılımcıların %24’ü ise aşından sonra yaşadığı kısa süreli yan etkilerden dolayı üçüncü doz Biontech aşısı konusunda olumsuz düşüncelere sahip.

(%)	AK Parti	CHP	HDP	İYİ Parti	MHP
Üçüncü dozun gerekli olduğunu düşünmüyorum	30,9	30,5	25,7	42,9	43,7
Aşının etkinliği konusunda şüphelerim var	33,4	30,2	34,7	39,1	27,7
Biontech aşısından sonra yaşadığım kısa süreli yan etkilerden dolayı	24,5	36,4	22,0	3,8	7,7
Bilmiyorum/Fikrim yok	11,2	2,9	17,6	14,2	20,9

Verilen yanıtlar parti kırılımına göre incelendiğinde MHP seçmenleri, üçüncü dozun gerekli olmadığını düşünenlerin en yüksek oranda(%44) görüldüğü grup oluyor. Bu seçeneğin diğerlerine kıyasla en yüksek oranda tercih edildiği bir diğer grup ise İYİ Parti seçmenleri oluyor.

AK Parti seçmenlerinin ise %33'ü aşının etkinliği konusunda şüphelerinin olduğunu temel sebep olarak öne sürerken bu oranın CHP seçmenlerinde %31 olduğu görülüyor. CHP seçmenlerinde ise %36'lık bir oranla öne çıkan yanıt "Biontech aşısından sonra yaşadığım kısa süreli yan etkilerden dolayı" oluyor.

Bu oran AK Parti seçmenlerinde %25 seviyesindeyken, HDP seçmenlerinde %22, MHP seçmenlerinde %8, İYİ Parti seçmenlerinde ise %4 olarak saptanıyor.

Bilmiyorum/fikrim yok cevabının en yüksek oranda görüldüğü seçmen grubu %21 ile MHP seçmenleri olurken HDP seçmenleri ise %18'lik bir oran ile ikinci sıraya yerleşiyor.

(%)	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	İlkokul ve öncesi	Ortaokul	Lise	Yüksekokul ve üzeri
Üçüncü dozun gerekli olduğunu düşünmüyorum	40,2	37,9	33,4	22,3	32,9	51,1	28,4	39,6	34,8	42,3
Aşının etkinliği konusunda şüphelerim var	33,9	30,9	36,8	22,9	24,8	19,1	29,8	20,6	31,6	38,8
Biontech aşısından sonra yaşadığım kısa süreli yan etkilerden dolayı	19,7	20,2	21,5	43,0	32,8	20,6	31,9	21,2	26,5	12,3
Bilmiyorum/Fikrim yok	6,1	10,9	8,2	11,9	9,4	9,2	9,9	18,6	7,0	6,5

Yaş gruplarına göre bir inceleme yapıldığında 18-24 yaş arası katılımcıların %40'ı üçüncü doz aşının gerekli olmadığını düşündüğünü ifade ederken bu oranın 65 yaş ve üstü katılımcıların yarısından fazlası tarafından söylendiği görülmekte. Aşının etkinliği konusunda şüpheleri olduğu için üçüncü doz aşı olmayı düşünmediğini belirten katılımcıların en yoğun görüldüğü grup %37'lik bir oran ile 35-44 yaş arası katılımcılardan oluşurken 18-24 yaş arası genç katılımcılarda bu oran %34 olarak tespit ediliyor.

Biontech aşısından sonra yaşanan kısa süreli yan etkilerden dolayı üçüncü doz konusunda olumsuz görüş bildiren katılımcılar ise 45-54 yaş grubunun neredeyse yarısını(%43) oluşturuyor.

Yüksekokul ve üzeri eğitim seviyesine sahip katılımcıların yarısına yakını(%42) üçüncü dozu gerekli görmediğini söylerken ortaokul mezunlarında bu oran %40.

İlkokul ve öncesi eğitime sahip katılımcıların %32'si Biontech aşısından dolayı yaşadığı kısa süreli yan etkilerden dolayı üçüncü doz aşı olmayı düşünmediğini söylerken bu oran yüksekokul veya daha yüksek eğitimi katılımcılarda %12'ye düşüyor.

Aşının etkinliği konusunda şüphe duyduğu için üçüncü doz konusunda olumsuz yorumda bulunan katılımcıların ise en yüksek oranda görüldüğü gruplar lise mezunları ve en az yüksekokul derecesinde eğitime sahip katılımcılardan oluşuyor.

OKUDUĐUNUZ İÇİN TEŐEKKÜRLER

Yakında Tekrar Görüşmek Üzere

www.turkiyeraporu.com

report@turkiyeraporu.com

Takip için

